

MAGYAR FILM

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

BUDAPEST, 1941 OKTÓBER 27.

EGYES SZÁM ÁRA: 60 FILLÉR

III. ÉVFOLYAM, 43. SZÁM

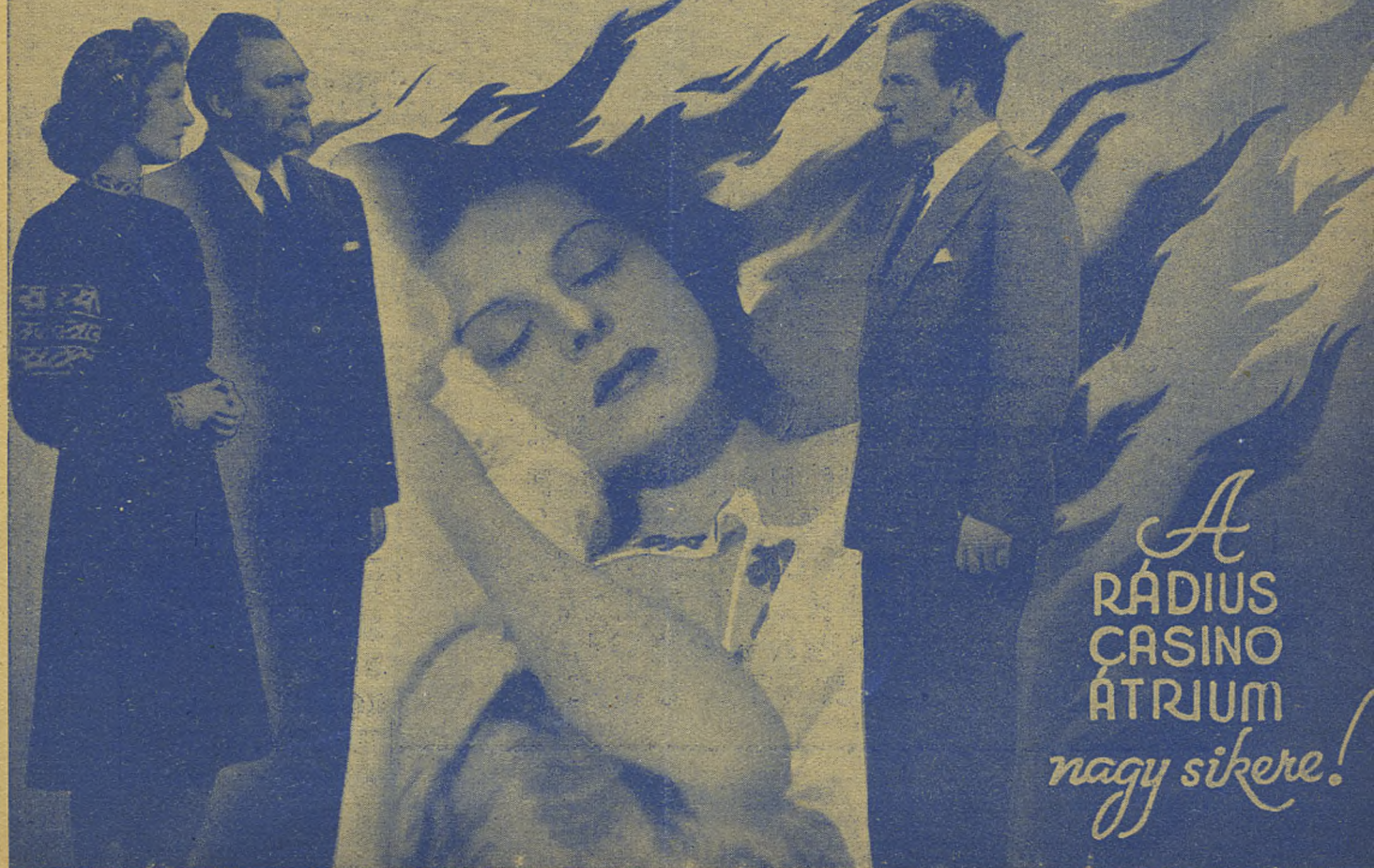
Lángok

Hunna-film
Tahács
PRODUKCIÓ

merész, újszerű magyar film!

JÁVOR, MEZEY, HIDVÉGHY, KISS FERENC

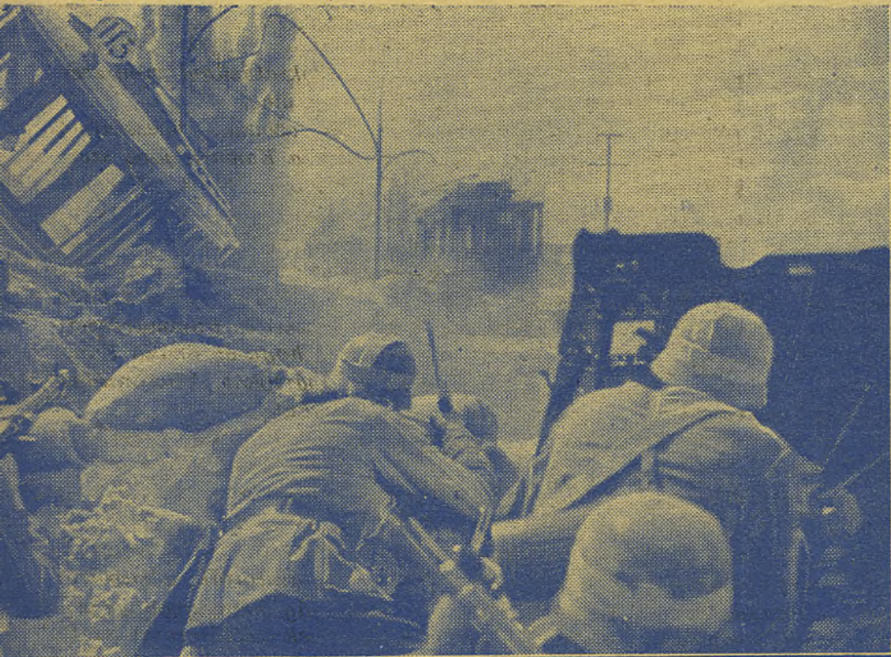
Títa: *Asztalos Miklós* Rendezte: *Kalmár László*
Zene: *Fényes Szabolcs*

A
RÁDIUS
CASINO
ÁTRIUM
nagy sikere!

Ar **bemutatja**

**legújabb háborús
filmjét, mely a há-
ború kitörésekor
idegen földön tar-
tózkodó németek
megrázó sorsát
t á r g y a l j a**

**A hazaszeretet,
az önfeláldozó bajtársiasság
a halált megvető bátorság
filmregénye**

HIIV A HAZA

(Über alles in der Welt)

Rendezte: KARL RITTER

**Főszereplők: PAUL HARTMANN
FRITZ KAMPERS
CARL RADDATZ
HANNES STELZER
MARINA v. DITTMAR
CARSTA LÖCK**

**FILMIPARI ÉS
FILMKERESKEDELMI
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, IV.
KOSSUTHL.-U. 13.
TELEFON: 18-38-58**

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

III. ÉVFOLYAM 43. SZÁM
BUDAPEST, 1941. OKTÓBER 27.

Megjelenik minden szombaton

Főszerkesztő:

ÁGOTAI GÉZA dr.

Felelős szerkesztő:

VÁCZI DEZSŐ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI., Bajza-utca 18.

Telefon: 220—855, 422—961

Postatakarékpénztári
csekk számla száma: 15.410

Kiadótulajdonos:

Színművészeti és Filmművészeti
Kamara

Felelős kiadó:

Lieber László dr.

Kiadóhivatali főnök:

Gyimesy Kásás Ernő

Előfizetési ár:

egy évre 30 pengő

fél „ 16 pengő

A szerkesztők címe:

Dr. ÁGOTAI GÉZA

Iroda: IX., Könyves Kálmán-körút 15

Telefon: 146—346

Lakás: XI., Fürj-utca 4. T.: 257—036

VÁCZI DEZSŐ

Iroda: VIII., Sándor-tér 3. T.: 144—421,

144—425

Lakás: VIII., Üllői-út 42. T.: 136—386

Készült a Centrum Kiadóvállalat Rt.
nyomdájában

Felelős üzemvezető: Schmaller János.

Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 14.

Telefon: 144—422, 144—423

TARTALOM:

Nemsokára három éves a Kamara	1
A külföld rólunk	2
Gyors segítséget kérnek a megjelenésre váró filmek.	3
Két előszó a Filmlexikonhoz:	
1. Benes Zoltán dr.	4
2. Pogány Frigyes dr.	4
A megújulás ünnepére: Babay József Mozi:	4
Választmányi ülés	5
Megnyílt a Corvin premierfilmszínház: (v. d.)	5
Három rövid filmtéma:	
1. A film és a többi művészet: Kádár Miklós	6
2. Film és irodalom: Szűcs A György	6
3. Magyar művészek a világ filmgyár- tásában: Fetter Mihály	7
Filmviszonyok Szlovákiában	3
Keskenyfilm:	
175 keskeny hangos mozi	8
Premierfilmszínházak műsora	8
Lapszemle	8
Új filmek:	
Lángok	10
Operett	10
Robinson	10
Hírek	11
Híradók	12
Filmcenzúra	12
Cimtár	IV
Hirdetők:	
Hunnia	I
Ufa	II
Fekete foto	7
Művelődés	9
Adler	11
Agf.	12

MAGYAR

FILM

Nemsokára három éves a Kamara

A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelete 1938. végén hívta életre a Színművészeti és Filmművészeti Kamarát, amely azonnal meg is alakult. A választások gyors megejtése után a Kamara teljes szervezetiével látott hozzá 1939. elején feladatának megvalósításához. Ismeretes, hogy az alapvető bajok mindjárt a kezdet kezdetén mutatkoztak és az idő múlásával nemhogy enyhültek volna, hanem fokról-fokra jobban szembetűntek. Kiderült, hogy a Kamara csonka felépítésével, amely nem öleli fel a szakma mindhárom ágát, hivatásának hiánytalan betöltésére nem alkalmas. A mindjobban kiéleződő helyzetben a választmány tagjai, sőt az egyik alelnök is lemondott. Az ügyek továbbvitelével a vallás- és közoktatásügyi miniszter miniszteri biztos hatáskörrel a Kamara elnökét bízta meg.

A Kamara filmfőosztályának miniszteri biztos azonnal hozzájárult annak a tervnek kidolgozásához, amelynek alapján a Kamara jövő szervezeti felépítése és ügykörének helyes betöltése megoldható. A Kamara megmaradt szervei mellé ebből a célból szakértő bizottságot alakított, amelybe a szakma minden ágából elismert szaktekintélyeket hívott meg. A bizottság többhónapos alapos munkával kötetnyi tervet dolgozott ki, amelynek megvalósításától a szakma egészét átfogó, önálló Filmkamara megteremtését várta a szakma. A tervet a Színművészeti és Filmművészeti Kamara szétválasztását indítványozta és azt javasolta, hogy az önálló Filmkamara ölelje fel a szakma mindhárom főágát: a gyártókat, kölcsönzőket és moziakat, munkaadókat és munkavállalókat egyaránt.

A miniszteri biztos a szakma bevonásával készült kamarai javaslatot illetékes helyre fel is terjesztette. Illetékesek, — értesüléseink szerint, — a tervet megértéssel fogadták és hozzákezdtek a hatalmas előterjesztés feldolgozásához. A közbejött történelmi események, amelyek megváltoztatták Európa népeinek sorsát és a trianoni bilincsek szétlötörésével hazánkat is ismétetlen örvendetes országviszaszerző feladatok elé állították, a kamarai tervezett megoldását háttérbe szorították. A csonkaország megnagyobbadásával és a magyarság kétélvizedes elszigetelt helyzetének áttörésével szakmánk előtt is új lehetőségek nyíltak. Erős ütemben megindult a korábbi években válsággal küzdő magyar filmgyártás, a visszacsatolt területeken számos új mozival növekedett filmjeink piaca és a megváltozott nemzetközi helyzetben mind több magyar film aratott sikert a határon túl is.

Bár az örvendetes fellendülésben minden szakmabelit elfoglálnak a növekvő munka napi gondjai, a Kamara megoldatlan kérdéséről nem terelődött el a figyelem. A szakma változatlan érdeklődéssel várja: mikor történik döntés az immár régóta húzódó kérdésben, amelynek megoldásától függ a ma felemás szakmai helyzet egységes kialakulása. Érinti a kérdés a színművészeti főosztályt is, amelyet a mai felépítésben közös szálak fűznek a felfüggesztett autonómiajú filmművészeti főosztályhoz. Az 1938. végén megejtett választásokon a megválasztottak három évre nyertek megbízatást munkakörük betöltésére. A folyó év végén kerülne sor tehát a felmentvény megadására és az új tisztikar megválasztására.

A filmfőosztályon az autonómia felfüggesztésének idejére természetesen minden munkakör irányítását a miniszteri biztos végzi, új választásokra tehát a mai helyzetben nem kerül sor. A teljes eredményű munka érdekében azonban kívánatos volna, hogy a jövő esztendő már az egész szakmát átfogó új szervezettel kezdhesse meg a Kamara. Értesüléseink szerint illetékes helyen erősen dolgoznak a vonatkozó intézkedések előkészítésén. Reméljük, hogy az önálló, egységes Kamara, melynek megvalósulása mielőbb kívánatos volna, abban a felépítésben lát napvilágot, amelyet a szakértő bizottság annakidején javasolt, vagy ha nem, a változtatásoknál a hivatalos és szakmai szakértők véleményét meghallgatják, hogy az új Filmkamara minden munkaterületén betölthesse fontos hivatását.

A külföld rólunk...

Olaszország

FILM QUOTIDIANO:

Öt perc a „Lángok” két főszereplőjével

A cikk írója interjút közöl Kiss Ferencel és Hidvéghy Valériával. Többek között ezeket mondja: Kiss Ferenc, ha rá-nézünk, *Jannings* és *George* jut eszünk-be. Igen jellegzetes arcú ember. Olyan a feje, hogy nem egyhamar felejtí el az ember. Kiváló színész. Elég, ha az ember megnézi a *Lángok*-ban vagy a *Sarajevo*-ban, ahol egy siketnémát szimuláló orosz játszik. Ismerjük őt *A toprini nász*-ból és az *5 óra 40* című filmből, amelyeket két évvel ezelőtt mutattak be Velencében. Nemsokára látni fogjuk őt az *Elcserélt ember* és *A beszélő köntös* című filmekben.

Kiss ma este utazik Torinóba, ahol a *Follia del Gindice Padman* című filmben fog játszani. Értékes szerzemény filmgyártásunk számára.

Ide érkezik a Danieli szalonjában lévő asztalunkhoz Hidvéghy Valéria, aki a *Lángok*-ban a tisztító lángot képviselte. Vali Kiss növendéke és így ő is színházi művész. Jóllehet nagyon fiatal, már nyolc filmben szerepelt.

Elnézem és egyre jobban meggyőződom arról, hogy az életben sokkal szebb, mint filmen, vagy legalább is szebb, mint a *Lángok*-ban. A filmben nagy az ellentét közte és *Mezey* között, félő, hogy az operátor sokat hibázott: rosszul van fotográfálva.

Vali sajnálja, hogy nem tud olaszul, én azonban a tolmács útján közlöm vele, hogy nem is akarok beszélgetni vele, elég, ha nézhetem. Száját hol becsukja, hol mosolyra nyitja, szemeiben a csillogás mellett kis melankólia van, arcá bárszonyosan sima és lágyan finom szépségű. Vali mosolyogva, villámzó szemekkel beszél. Milyen kár, hogy szöke!

QUINTA COLONNA:

Az eladó villa

A napokban készültek el a magyar Czifra Géza ragyogó vigjátékának, az *Eladó villa* olaszországi filmfelvételei.

A filmet a Franco Vaghi vezetése alatt álló SAGIF filmgyár készítette. A rendező, Ferruccio Cerio jönevű író is egyúttal, a nagy sikert aratott *Urlo* című könyv szerzője. A *Villa da vendere* főszereplői a következők: a most felfedezett Vera Carmi, Carlo Duse, Armando Fineschi, Remolo Costa és Nicola Maldea.

FILM QUOTIDIANO:

A *Kisgyermek első évi* című oktatófilmet a M. F. I. készítette. Meglehetősen elnyújtottan magyarázta, hogyan kell nevelni és ápolni a kisgyermekeket. Az oktatófilm tanítójellegű, azonban nem nyújt különösebb művészt.

ITALIA:

Az olasz katolikus orgánus szemlélt tart a *Mostra* hivatalos programján szerepelt 29 (?) film felett.

A bemutatott filmek közül 23-at egészséges erkölcsűnek talált, eltekintve néhány kisebb fenntartástól, melyeket a képek vagy az előadás egyes részleteire vonatkoztat. Hét filmet morális kiegyensúlyozatlanságuk miatt kifogásol.

Megemlíti a magyar *Lángok*-at. Ebben aggodalmaskodó krízist talál, melyet azonban sikerül elég egészségesen megoldani. A kielégítő megoldás azonban kissé túlságosan késve érkezik meg. Bizonyos verisztikus szeszélyek, melyekben minden materializálódik és eltávolodik a költésztől, néha elrontják a motívum veszélytelenségét.

LA SERA, MILANO:

A toprini nász

A darab tartalmi ismertetése után a következőket mondja a kritika:

A kezdetleges és naiv mesét a rendező az orosz varieté szokásos dalaival és táncjaival, a kertész-katonatiszt rögtönzött esküvőjének mesterkelt jelenetével, továbbá rendőri repertoárból vett viszontagságokkal fűszerezte. Egyébként nem hinném, hogy Tóth Endre rendező nagyobb eredményekre pályázott volna. Ezzel szemben igen jók voltak a főszereplők: Tolnay Klári és Jávor Pál, akik mindketten beérkezett magyar színművészek.

L'AMBROSIANA, MILANO:

A toprini nász

Kár, hogy ennek a „kém”-filmnek a meséje és szcenírozása megüsitja Tóth rendező erőfeszítéseit, valamint Tolnay Klári és Jávor Pál jó játékát. A történet valóban kissé gyenge és főleg nincs benne sok érdekes, mert már a film legelegelejen sem nehéz kitalálnunk: hogyan fog végződni a küzdelem a kém és a kémelhárító tiszt között. Mindazonáltal a film, tekintve a magyar filmgyártás pár év óta végzett erőfeszítéseit, megérdemli a dicséretet.

IL POPOLO D'ITALIA:

A toprini nász

A filmet — melyben igen jó Jávor Pál őszinte és szimpatikus játéka, s amelyben örömmel nézni Tolnay Klári kifejező nagy szemeit — a melódramai módon agyonrésztelgett téma, a meglehetősen naiv szcenírozás és csak hozzávetőlegesen kidolgozott technika — legyöngítik. Mindazonáltal az, aki jóllehet csak távolról is figyelemmel kísérte az utóbbi években a magyar filmgyártást, olyan jelentős haladást tapasztalhat a filmben, amely a legjobb reményekkel kecsegtetheti ennek a zseniális szerzőkben és kiváló színészekben bővelkedő nemzetnek a filmjövőjét.

ITALIA, ROMA:

Dankó Pista

A film magyar és elejétől végig vele van szeszélyes cigánymuzsikával és cigánymelódjával.

A darab tartalmi ismertetése után így folytatja a kritikus:

A film inkább monochord és állandóan olyan nyújtott, mint a cigánytóták, amikor a cigány a magas hangokat játssza. A szép és eredeti muzsika mellett van két vagy három jelenet, mint például a Dankó Pista haldoklósi jelenete, melyek valóban meghatóak Jávor Pál cigányos tűzzel és epekedéssel játssza a főszerepét.

CORRIERE DELLA SERA:

A toprini nász

Jóllehet a filmben, mint ahogy várható is, találkozunk a gugulós kozáktáncot járókkal és a pezsgőspohárcsapsdosókkal, nem kell azt hinni, hogy vad szerelmi vagy kosztümös orosz filmről van szó.

A kritikus itt elmeséli a darab szüzséjét, majd így folytatja:

Kissé nagyvonalú ez a magyar film, jobban mondva: erős és markáns vonalakkal megrajzolt film. Minden előre látott és őszintén elmesélt. Az érzelmek és a cselekedetek valóban nem éles fűrkészekből fakadnak. Eppen ezért a népieskedő hangadás — mely főképpen a finálé epizódjaiban — rögtönzött lakodalom, gyilkosságok, titkos összejövetelek, vakmerő menekülések — nyilatkozik meg, a film előnyére írhatók.

Végeredményben az a fontos, hogy a munka megközelítse a film összeállítójának becsületos szándékait, ennek pedig bizonyára nem voltak introspektív elgondolásai.

A film rendezője: Tóth Endre volt. Főszereplők: Tolnay Klári és Jávor Pál.

IL POPOLO D'ITALIA:

Dankó Pista

Meglehetősen kiaknázott filmtéma.

Igen jó a cigányfőhősnek, Dankó Pistának a megszemélyesítője: Jávor Pál. A többiek közül ki kell emelnünk: Lukács Margit és Simor Erzsit.

Kalmár László rendezése olykor kivánnivalót hagy hátra.

LA SERA, MILANO:

Dankó Pista

A folklórának is van ékesszólása, mely bizonyos idegenforgalmi propagandához van kötve és ami bizony kihalófélben van. A film rendezője, Kalmár László yakon ragaszkodott ehhez. El akarta mesélni Dankó Pistának, a híres muzsikás cigánynak szentimentális történetét, aki egyike volt azoknak a virtuóz hegedűsöknak, akik Budapest éjszakai kávéházaiban lovagias szándékkal odamennek az ember asztalához és muzsikájukat a társaságunkban levő hölgynek dedikálják. Romantikus alak, akit a bécsi operettek és néhány francia melódramaszínház már teljesen kimerített. De egy ilyen főhőssel és az ebből származó témával kénytelen volt belecsúszni azokba a közhelyekbe, amelyekkel ez a zsáner magával hoz és amik még azáltal is súlyosbodnak, hogy bizonyos technikai tapasztalatlanságok miatt maguk a színészek is nehéz helyzetbe kerülnek.

A főszereplők dicséretet érdemelnek. Lukács Margit szép és finom. Jávor Pál és Simor Erzsit szintén nagyon ügyesek.

ITALIA, ROMA:

Alterego

A ma délutáni előadás a XVIII. század második felében levő bécsi udvarba vitt bennünket. Mária Terézia, az anyacsászárnő, II. József császár, Mozart többek között ennek a kosztümös vigjátéknak a főszereplői.

Az *Alterego* magyar film.

A díszletek és kosztümök mutatósak, a játék egyszerűtű, a mese élénk és könnyed ritmusa. Mindez Bán Frigyes rendező érdeme.

A kritikus ezek után részletesen ismerteti a darab meséjét.

Gyors segítséget kérnek a megjelenésre váró filmek

Sokszor megállapítottuk már, hogy a filmszakmában olyan gyorsan változik a nemzetközi és a hazai piaci helyzet, hogy a leg gondosabban előkészített és a szakma vezető szakembereinek meghallgatásával kiadott rendelkezéseket is néha váratlanul rövid időn belül felül kell vizsgálni és a megváltozott helyzethez hozzásimítani. Ezek óta kialakult rendszer szerint a belügyminiszter minden évad végén az elmúlt szakmai év tapasztalatai alapján a következő évre újraszabályozza a legfontosabb szakmai kérdéseket. Legutóljára ez év júliusában jelent meg az 192.000—1941. számú belügyminiszteri rendelet, amely a mozgófényképezemekben a magyar nyelvű mozgófényképek kötelező bemutatását, valamint a magyar filmgyártás fejlesztésére vonatkozólag rendelkezést hozott, módosított, illetőleg kiegészített.

A rendelet megjelenése óta elmúlt három hónap alatt olyan jelenségeket látunk szakmánk életében, amelyek a rendeletnek újabb módosítását teszik kívánatosnak. Talán azok előtt, akik a viszonyokat közelebbről nem ismerik, visszásan hangzik, mégis úgy van, hogy az augusztusban meginduló új évadban nagy sikerrel futó filmek komoly fejtörést elé állítják a gyártókat, kölcsönzőket és mozikokat egyaránt. A szakmában ugyanis nemcsak az baj, ha megbuknak a filmek, hanem komoly nehézségeket okoz az is, ha jól mennek. Már pedig a jelen évadban egyik film tovább marad az elsőhetes filmszínházak műsorán, mint a másik és ószintén meg lehet állapítani, hogy olyan közönségsikereket látunk, amelyek talán senki sem remélt.

A sok hétig tartó elsőhetes játszás jelentős anyagi eredményeket hoz a szóbanforgó filmeknek. Teljesen igazolja azoknak a gyártóknak az elgondolását, akik a magyar filmek piacának örvedetes bővülését látva, minden felsőbb beavatkozás, rábeszélés, vagy nyomás nélkül, tisztán, helyesen fel-fogott üzleti rugalmasságból önmaguktól emelték az egyes filmekbe befektetett összegeket. Míg azelőtt 90—120 ezer pengő között forgott a magyar filmek átlagos előállítási ára, ma az átlagot legalább 160.000 pengőre kell tennünk, hangsúlyozva ugyanakkor, hogy készülnek 300.000 pengős, sőt ennél magasabb költségvetésű filmek is. A nagyobb befektetésekkel szemben természetesen örvedetes üzleti eredmény a premiersiker.

Mihelyt felülemelkedünk azonban az egyes filmek sorsának szemléletéből és az egész szakmai helyzeten tekintünk végig, meg kell állapítani, hogy az eddig forgalomba hozott filmek megindulási sikere kedvezőtlenül érezteti hatását a már elkészült és megjelenésre váró, valamint most készülő és előkészület alatt álló filmek kihelyezésére. Mind a külföldi, mind a bel-földi filmek, amelyek eddig megjelentek, majdnem kivétel nélkül tovább maradtak műsoron, mint arra számítanunk lehetett. Ez természetesen nem véletlenül történt. Egyes külföldi filmeknél a behozatali nehézségek és a különböző korlátozások arra késztették a

kölcsönzőket — vonatkozik ez elsősorban az amerikai filmeket forgalmazó vállalatokra, — hogy lehetőség szerint a legjobb anyagokkal vonuljanak fel a piacra. Ha már nem jelenhetett meg sok film, legalább jó legyen, amit forgalombahoznak. A magyar filmeknél viszont örömmel kell megállapítani, hogy a közönség érezhetően mind jobban kiáll a magyar filmek mellett, amelyek látogatottsága állandóan növekszik. Minthogy pedig a bemutatató filmszínházakban minden film addig marad műsoron, ameddig a bevételek bizonyos összeget elérnek (továbbjátszási záradék) az elmúlt hónapokban erősen meghosszabbodott az egyes filmek játszási ideje a premier-filmszínházakban.

Mind a külföldi, mind a magyar filmek hosszú játszási ideje a bemutatató filmszínházakban alaposan érezteti hatását a filmszakma minden ágában. Míg néhány évvel ezelőtt még a magyar filmgyártás válságáról kellett beszélni és aggódva figyeltük, vajjon készült-e elég film filmszínházaink szükségletének ellátására, ma eljutottunk odáig, hogy számos magyar film hónapok óta teljesen készen vár a bemutatásra, amelyhez a futó filmek hosszú bemutatási ideje miatt nem juthat hozzá. Ez természetesen fájdalmasan érinti a gyártót, aki a befektetett összegeket hosszú ideig nem láthatja viszont és így jelentős kamatveszteségeken felül, a legtöbb esetben kénytelen elhalasztani további gyártási terveit. Érinti azonban a kölcsönző cégeket is, amelyek nem tudják megjelentetni hazai és külföldi filmjeiket a torlódás miatt és mindjobban növekvő aggodalommal várják, hogy hová fog vezetni, ha továbbra is ilyen sokáig maradnak a filmek premierben műsoron. Hasonlóképpen alaposan megérzik a helyzet hatását a mozik is, mert hiszen kötéseiknek nem tudnak eleget tenni és az év végére alapos torlódással kell számolniuk.

Az érem másik oldala a dolog természetéből adódóan azután úgy alakul, hogy amíg premierre mind több és több film torlódik és reménytelenül várja a megjelenést, premier után filmhiány mutatkozik. Minél később juttatja valamely mozi az első hét után a filmeket, rendszerint annál több műsorra van szüksége egy esztendőben. Azok a mozik, amelyek például hetenként kétszer váltanak műsort, hamarosan nehéz helyzetbe fognak kerülni, merthízen a fogyasztással egyáltalában nem áll arányban a megjelent filmek száma. A kisebb mozik, főleg a vidékiek, amelyek elsősorban magyar filmeket szeretnek bemutatni, mert közönségük ezt kívánja tőlük, minden évben majdnem minden magyar filmet lejátszanak. A multba se nyulhatnak tehát vissza tartalékműsorért, hanem kénytelenek lesznek tovább játszani a filmeket, vagypedig repribemutatásokat tartani.

Károsan befolyásolja még az elmúlt esztendőben szépen megindult külföldi értékesítést is a filmek torlódása, mer hiszen a külföldi vevő is jobb szereti megvárni a hazai bemutatás eredményét és azután akar válogatni a ma-

gyar filmek közül. A mai helyzetben már azt is látjuk, hogy előbb jelenik meg külföldön valamely magyar film, mint a hazai piacon.

Végül nem érdektelen még a hazai moziingatógó közönség szempontjából sem a torlódás, mert az egyes mozik törzsközönsége néha hetekig nem mehet kedvelt moziájába, hacsak nem akarja másodszor, vagy harmadszor megnézni a filmet. A szorgalmas moziingatógók tehát távolról sem válogathatnak úgy a megnézendő filmek között, mint más években.

A gyakran a legvérmesebb reményeket is túlszárnyaló üzletmenetre természetesen nem lehetett előre számítani. Amikor a fentidézett belügyminiszteri rendeletet előkészítették, vita tárgya volt, hogy a játszási idő meghosszabbítását célzó záradék ne legyen túl magas, mert így filmjeink bizonyos esetben túl korán lekerülnek a premierfilmszínházak műsoráról. Ezért intézkedett úgy a rendelet, hogy a prolongációs klauzula meghosszabbítására vonatkozó határösszeg az 500 személynél nagyobb befogadóképességű megjelentető mozgófényképezemknél az egy játszási héten belül eső szombat-vasárnap és még két hétköznap elérhető jegybevétel 50 százalékánál magasabb nem lehet. Ismeretes, hogy erre a rendelkezésre az a körülmény készítette a belügyminisztert, hogy egyes bemutatató filmszínházak túl magas továbbjátszási záradékkal igyekeztek biztosítani, hogy a filmek ne maradhassanak soká műsorokon. A bekövetkezett események, mint láttuk, ezt az aggodalmat teljesen feleslegessé tették. Sőt éppen az a körülmény, hogy egyes esetekben a fent meghatározott 50 százalékánál alacsonyabb továbbjátszási záradékok kótnék ki a megalapodásban, eredményezi a filmek hosszú bemutatási idejét. Az évad elmúlt első hónapjai alapján talán még nem indokolt azt a következtetést levonni, hogy az 50 százalékos értékhatárt magasabbra kellene emelni. Az azonban már ma is kétségtelenül megállapítható, hogy minden esetben teljesen indokolt a maximális 50 százalékos értékhatár kikötése.

Az egyébként örvedetes premiersikerek, amelyeknek hatása, amint láttuk, egyaránt aggodalmat keltőn nehezedik gyártókra, kölcsönzőkre és mozikra egyaránt, feltétlenül kívánatos teszi a problema mielőbbi megoldását, ha nem akarjuk megérni a mostani sikeres üzletmenet börtjét. Javasoljuk tehát, a fentebb említett megoldást, vagyis a továbbjátszási záradék felső értékhatárának, mint kötelező egységes klauzulának, mielőbbi megállapítását. Valószínű, hogy ez az intézkedés segítene a mai helyzetben megjelenéshez jutatni a ma dobozokban készen váró filmjeinket. Lehetséges, hogy ez az intézkedés sem lesz elégséges és újabb beavatkozásra lesz szükség. A jelen helyzetben azonban nem javasolhatunk többet, mint ami feltétlenül indokoltnak látszik. Inkább azt kérjük, hogy javaslatunkat minél előbb vegyék illetékesek megfontolás tárgyává, hogy sürgősen dönthessenek a szakmának ebben a nagyon égető problémájában. Meggyőződésünk szerint az a megértés és jóakarát, amellyel hatóságaink mindenkor átségitették a szakmát a nehéz helyzeteken, ma is gyors intézkedésre fogja készíteni a magyar film- és moziszakma illetékes irányítót.

Két előszó a Filmlexikonhoz

1. Bencs Zoltán dr.

ny. min. tanácsos, országgyűlési képviselő,
a MMOE elnöke

Az emberi minőség legjellemzőbb vonása a személyiség: az a tény, hogy az ember nem dolog, nem valami, hanem valaki: személy, egyéniség, ainek saját eszenciája és rendeltetése van. A személyiségben mindig benne rejlik valamilyen küldetés. Titokzatos cél, melyet csak az ismerhet fel igazán, akié. Felelős, amelynek, ha tudatára ébredt, nyomban érzi, hogy a szolgálatára szükséges eszközöket, ismereteket is meg kell szereznie.

Ezért a személyiség tudatára ébredt ember egyik legfontosabb jellemzője: a tudásvágy. Enkeletünk szellemi élet. Szellemi életünk pedig nincs kultúrámban. Minél többet, minél alaposabban tudni, ez a modern ember természetes törekvése. Szerepét és megbecsülését a tudást, mert tágiója számára a világot és fókuszba főlényét a természet varázsa, valamint a tudásban elmaradt emberek felett. De szerepét azért is, mert szükség van rá. A gyakorlati életben szabály, hogy az ember járt utakon halad. Az előtűnik jartak tapasztalatai, gondolatai, eredményeit ismernünk kell, mert az életet nem lehet mindig előről kezdeni. A magadés állandó szellemi áramlás, melnek mindnyáján mozgatói és mozgatóitjai vagyunk. Aki magát kivonná belőle, az elmarad, kiesik korából s élete elműlik haszontalanul, mint a magányos lábnyom, melyet lassan belep és eltemet a por.

Talán még soha em volt korszak a világtörténelemben, mikor az embereket annyira áthatotta volna a küzdelem érzete, az egymásra utaltság s a kölcsönös feltételezettség tudata, mint ma. A kultúra közönsége, melyben részesezni, mindenki természetesen emberi joga. Nemcsak az iskolák és könyvtárak ajtaát tárják ki kétszárnyra a művelődésre szomjazó tömegek előtt, de az előadótermek, színházak, lapok, gyűjteményes kiállítások, a fény és a hang ragyogó technikai készülkei is vetjük, vizsk szórják, sugározzák szenteszél a tudás csodálatos magvait.

Századunkban hihetetlenül megnövekedett az élet minden terén annak az ismeret-halmaznak a mennyisége, melyet tudni kell. Tudni nemcsak azért, hogy „művelte emberfők” legyünk, de azért is, hogy ki-ki a saját éhivatásában otthon legyen, ha adni, boldogulni tudjon. Elődeinknek elég volt egy jó enciklopédia, mely mindenről minden lejegyzetet közölt. Mi már ott tartunk, hogy a lexikonokat is specializáljuk: társadalmi, közgazdasági, technikai, irodalmi, művészeti stb. lexikonokra, hogy egy-egy tudományágban, vagy valamely gyakorlati ismeretkörben elegendő, de megokvetlen szükséges tájékozódást biztosíthassunk. Az alapfogalmak ma már erre nem elegendő: ismertetni kell az élet tárgya vonatkozó egész problémáit. Attekintést kell adni az elmélet és a gyakorlat eddigi eredményeiről, választ arra a kérdésre: hogyan állunk ma a tárgyat ismeretkörben és bepillantást a legközelebbi jövőbe. A személyeknek, tárgyaknak, dolgoknak, eszközöknek, hatásoknak és kölcsönhatásoknak, szerkezeteknek és rendszereknek olyan rendezett tönkelege az, amit jó lexikonnak egy-egy tárgykörben a ma emberének nyújtani kell, hogy a jól végzett munka eredményeképp igazán kincstárát kap az, aki az így készült művet megveszi.

Ilyen kincstár ez a könyv is mindazoknak — érdeklődőknek, szakembereknek egyaránt, — akik a film, szinte csak tegnap született, de máris külön világgá fejlődött birodalmában eligazodni akarnak, akár azért, hogy azt megismerjék, akár azért, hogy benne éljenek. Ez a mű értékes és tudós kalauz. Kiváló szakemberek lelkiismeretes korallmunkája biztosítja arra, hogy — híven a jó lexikon eszményéhez: — lehetősen minden benne legyen, ami fontos és ne hiányozzék semmi, ami érdekes.

Am ez a lexikon nemcsak szakszempontból jelentős. Páratlan értéke az, hogy mint filmlexikon, tudomáson szerint, a legelső a világon. Ez a tény kultúrsiker és pedig magyar kultúrsiker, melyet önérettel jegyezhetünk be nemcsak a film, de az emberiség kultúrtörténelmi adatsorába.

A film ma már nem egyszerű érdekesség: — „fénykép, ame y mozog”; nem is pusztá szóra szólató eszköz: — „színház a kifeszített vásznon”. Ennél a film sokkal-sokkal több: korunk egyik legjellegzetesebb kultúrtörténelmi. Nélkülözhetetlen eszköze a tudománynak, nagyrészt segítőtárs a tanító-nevelőmunkának, abszolút hű tolmácsa a világ mindenfajta eseményeinek, s páratlan terjesztője a gondolat minden irányú kifejezésének. Géniusza tudós és művész, tanító és hírnök, poéta és technikus, politikus és iparos. Alkotásai szimultán kifejezők a nemzet szellemi színvonalának s forrásai a gazdagodásnak. Távolból még kissé meszeszerű világában tárgyilag és személyileg is gyakran váltja egymást a fény és az árny, amiből voltaképp lett. De minél inkább érik és nemesedik a maga sajátos és nagyszerű kulturális hivatásának szolgálatában, annál inkább mosódik el az árny s nyomul előre jelentőségében a fény, amely szellemet és művelődést visz a sötétben át, tömegeket nevel, történelmet rögzít s bizonyítja a nemzeti dicsőségét emberi és gazdasági diadalok.

2. Pogány Frigyes dr.

ny. h. államtitkár, az OMME elnöke

Az utóbbi félévszázad csodálatot keltő, nagy technikai találmányai között ma már a filmnek van a legnagyobb publicitása s ennek következtében egyúttal a legnagyobb jelentősége. A mozgókép közvetítése legyőzte a hangnak drótnélküli közvetítőt, a rádiót és megelőzte még a gondolatokat közvetítő régi nagyhatalmat, a sajtót is.

Számtalanszor nyert már megállapítást, hogy a film a szórakoztatáson túlmenően, mennyire alkalmas és hatalmas eszköze a nevelésnek s az általános és a szakkultúra terjesztésének. Szemünk elé vetíti ma már a film a mikrokozmoszt, a tengermélységek rejtelmét s a repülőgépek felvevőkészülékének segítségével földünk terjedelmét tájképeit is. A mozgókép révén ismerik meg a Föld népei egymás életét, gondolat, érzés és erkölcsi világát, szokásait, életmódját, viseletét, gazdasági haladását vagy elmaradottságát, műveltségét, művészetét s részben történelmét is.

A film azonban nemcsak a mai nem-

A megújulás ünnepére...

Irta: BABAY JÓZSEF

A Corvin-premier-filmszínház 1941 október 24-én tartott díszelőadásán elmondta:

GREGUSS ZOLTÁN

Megalkotó az Úr a fényt s az árnyat,
Megalkotó az Úr a színeket ...
A kismadárnak is növeszte szárnyat
S megtöltte vérrel mind, a szíveket ...
Főlénk varázslá egék kupoláját,
S lábunk alá dús földet terített ...
Körénk sürité lelke száz csodáját
Es szóla: Ember, mindez a Tied ...
Es szóla: Ember, alkoss most már szépet,
Agyad teremtsen s dolgozzék kezed,
Örömmel töltsd meg a nagy mindenséget.
Sohase félj — az én' erőm vezet!
Vessél búzát és süss kenyeret, Ember,
Légy művész, orvos, munkás és hajós,
Legyen tiéd a föld, folyó s a tenger
S önnön szívedben magad légy a jó!

Es munkájára elindult az ember,
Alkotni indult és építeni ...
Szeretni indult tiszta, tiszta szerelemmel,

Szívek zenéjét megszipíteni ...
Mit épített? Hajót, Hidat, Rivaldát.
Millió tornyot, Büszke utakat ...
Szakadékokat oly játsza hidalát át,
Es álmodott dús szökőkutakat,
Es verset írt és balladákat költött,
Es faragott milói szobrokat —
Az asszonyára csipkét, bársonyt öltött,
Ó álmodott, ó — alkotott sokat ...

S egy szép napon: a világ megcsodálta,
Csodálta nagy s csengte gyermek is;
Játszva repült a fény a fényes árnyba
Es feltalálta im — a filmet is!
Sötét teremben nagy, fehér falakra
Reá vetődik millió sugár,
Es eggyé olvadt ezer alakba,
Az egyik törpe, a másik sudár,
Az egyik sír, a másik meg nevetett,
S kíséri őket gyönyörű zene,

Mily szép csoda, a szív s a lélek reszket,
Hogy ily áldott az ember szelleme!

Ünnep tehát egy oly házat avatni,
Ahol a szellem ily szépen kísért!
Hol újra cél: megújult szépet adni,
Lelkesülni egy édes filmmeséért,
Mely könnyet kér és kacagást arat,
Sírni: a messze, bün kiöntött vérért,
De csodálni; mi a magyar akarat!
E házba tehát ünnepelni jöttünk,
Ez a magyar munkásnak ünnepé!
Ünnep szívünkben és ünnep köröttünk
Es sóhajunk is ünnepi zene.

Itt máttól újra dús filmek peregnék.
Es zeng a szó és vígan zeng a dal!
Itt lelkesülnek, sosem keseregnek,
S hiszik, hogy jön egy örök diadal!
A Corvin-hollók szárnya leng a házon,
S díszíti büszkén a Corvin-címer,
Adja Isten, hogy mindig itt tanyázzon,
Az ősi hit s a hűség, amivel
Kapuit ez a ház ma im, kitárta,
Hite tüze forró, mint ó-boré,
Munkálkodását a nagy Isten áldja —
Kezdődjék hát a játék! Evéé!

zedékek számára végzi ezt a közvetítést, de az egymást követő nemzetdékek között is hivatott erre. Valósággal a történetirő szerepét töltheti be s nemcsak a politikai, hanem a gazdasági, a kultur- és a művészettörténetirőit is. Ezért volna kívánatos a filmtárak, filmműziumok mind több és több helyen való felállítása. Sajnos, az erre irányuló törekvés csak a legutóbbi években nyilvánult meg s nem általános és nem terjed ki, miként művelt nemzeteknél a sajtótermékek tekintetében, minden filmtermék kötelező beszolgáltatására és gyűjteményanyagként való elhelyezésére. Nem kétségtelen, hogy idővel ez is be fog következ-

ni, ma azonban még magának a filmnek a történetét, fejlődését sem tudjuk filmekben a maga teljességében bemutatni. Ehhez mégis csak a sajtót kell igénybe vennünk. Így: a film feltalálójának kísérletezéseiről és eredményeiről, a mozgókép kezdetleges példányairól, a filmkészítés technikájáról és fokozatos fejlődéséről, a film előállításában közreműködőkről, a találmány elterjedéséről, hatásairól, stb. hűséges teljes képet csak nyomtatásban lehet adni.

Ez a célja és feladata ennek az első Filmlexikonnak. Úgy érzem, hogy feladatát jól oldotta meg, s hogy célját elérte.

Megnyílt a Corvin premierfilmszínház

Uj fejezet nyílt a budapesti filmszínházkultúra történetében október 24-én, pénteken: este, amikor a premierfilmszínházzá avanszált tizesztendős józsefvárosi Corvin mozi újra megnyitotta kapuit. A negyedmillió költséggel újjáalakított színház új fronttal fogadta a meghívott vendégeket: az épület régi homlokzata teljesen eltűnt és a faade harmonikusan olvad bele a környező bérpaloták stílusába. (Csak azt nem értjük, miért kellett tarka filmplakátokkal letakarni a kétoldalt lévő és Corvin Mátyás életéből vett történelmi momentumokat ábrázoló művészi reliefszeket is? Reméljük azonban, hogy ezt a környen javítható hibát hamarosan korrigálja az igazgatóság.)

A színház tágas előcsarnoka színpompában ragyog, raffinált világítási hatásokkal fűszerezve. A belépőt a Viktoria reon V-betűje fogadja. A nézőtér barátságos bordó színt öltött, kicsinosított és korszerű lett. A frissen omló kárpitokon jólesően pihen meg a szem.

Igazi ünnepi hangulat levegője áradt szét a megnyitó díszelőadásor, amely théatre parée jellegű volt. Félórásig tartott a megjelent előkelőségek cereleje. Az 1200 főnyi premierközönség sorraiban ott láttuk a kormány és más hatóságok, a hadsereg, a német kolónia, a társadalom és a filmélet első képviselőit, akik szinte elragadtatásuknak adtak kifejezést a hoszorkarjós gyorsasággal, pazarul átalakított új budapesti premierfilmszínház láttára.

A Főméltóságú Asszony nyomorenyhító akciójára és a Magyar Vörös Kereszt alap javára rendezett színházavató díszelőadást a Himnusz és a Rákóczi induló nyitotta meg, majd felhangzott Erkel Ferenc klasszikus nyitánya a Hunyadi László című operájából. A Pongrácz Géza karnagy vezényletével a m. kir. 1. honvéd gyalogezred által előadott zenei művek után hargzott fel először az ünneplő közönség tapsvihara. Utána Greguss Zoltán dinamikus erővel mondta el Babay Józsefnek erre az alkalomra írt *A megújulás ünnepe* című lendületes prólogját, amelyet lapunk más helyén teljes terjedelmében közlünk.

A magyar és a német híradó után tartott szünetben ismét cercle-szerűen imbolygott a premier díszes közörsége és alig tudott betelni a friss mezbe öltözött új fővárosi filmhajlék számtalan szépségével.

Szünet után a Tobis filmvállalat idei alkotása, a Wien-film *Operett* című zenésfilmje pergett le. A Willy Forst rendezésében és főszereplésével készült újdonságról részletes kritikát lapunk *Uj filmek* rovatában írunk.

Sokszor hangzott fel a taps egy-egy frappáns jelenet kapcsán és a díszelőadás közönsége egy valóban kellemesen szórakoztató film szép emlékeivel távozott.

Az előadásor az egyik páholyban megjelent a film két női főszereplője, Maria Holst, a bécsi Burg színház és Dora Komar, a bécsi udvari opera tagja, akiket lelkesen ünnepeltek a megjelentek. A két kitűnő német sztár a Corvin megnyitói előadására érkezett Bécsből Budapestre szombaton és délután a Dunapalotában fogadta a sajtó képviselőit.

(v. d.)

M O Z I

SZERKESZTI: VITÉZ MORVAY PÁL
A MMOE ÜGYVEZETŐ ALELNÖKE
MAGYAR MOZGÓKÉPÜZEMENGEDELYESEK
ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

Választmányi ülés

A Mozi Egyesület f. hó 21-én tartotta október havi rendes választmányi ülését. A választmány felvette a tagok sorába a nagykarolyi Hunnia, a budapesti Hungaria és a végfarkasdi mozgóképszínházakat.

A Honvédezerkar főnökének megkeresésére a választmány lelkes örömmel határozta el, hogy az ápolás alatt álló sebesülteket szabadjegyekkel látja el. A részletek megbeszélésével megbízta Mutschenbacher István ügyvezetőt.

A keskenymozgóképszínházak egy csoportja belépési szándékát jelentette be az Egyesületnek, egyben bizonyos feltételeket szabott a belépés elé. A választmány megállapította, hogy a kikötések alapszabályellenesek, ezért azoknak eleget nem tehet, a jelentkezőket csak feltétel nélkül veheti fel a tagok sorába.

A mozgóképszínházak helyáremelésének engedélyezésének ügyében folytatott tárgyalásairól Mutschenbacher István ügyvezető számolt be. A tárgy alapos megbeszélése után a választmány az elnökséget a kormánybiztosság újabb informálására kérte fel és ama reménynek adott kifejezést, hogy ez az ügy november elejéig érdemi elintéztést nyer.

A választmány megállapította, hogy különböző egyesületek és testületek a szabad és kedvezményes jegyek iránti kérelmek egész áradatával fordultak a mozgóképszínházakhoz. Különös tekintettel a rezsitételek nagyarányú emelkedésére és a helyárak emelésének lehetetlenségére, a választmány úgy határozott, hogy utasítja tagjait az újabb szabadjegy és kedvezményes jegy kérelmek elutasítására.

A keskenyhíradó kötelezővételétől függetlenül az Egyesület és a Filmiroda közötti megállapodás folytán lehetővé válik, hogy a keskenyszínházak jelentős csoportja önkéntes felár fizetés alapján a jövőben a budapesti,

mozgóképszínházakkal egyidőben mutathassa be a híradót.

A választmány ezután a kismozgóképszínházak különböző panaszaiival foglalkozott és megállapította, hogy a magyar filmek nem készültek el és főleg nem jelentek meg olyan mennyiségben, amilyen mennyiségben ezt a filmgyártók és a Nemzeti Filmbizottság a kötelező százalékos felelőse alkalmával kilátásba helyezték. Ennek következtében egyrészt előreláthatóan sok mozgóképszínház kerül majd önhibáján kívül abba a helyzetbe, hogy kötelező magyar százaléknak nem tud eleget tenni. Ezenkívül a mutatkozó magyar filmszűke kihasználásával a magyar filmkölcsonzők sok helyen és egyöntetűen a 45 százalékos kölcsön-díj igényt támasztják a mozgóképszínházakkal szemben még a legveszélyesebb minőségű filmekért is. Súlyosbítja a helyzetet, hogy a magyar filmekkel egyidejűleg minden fennálló rendelkezés semmibe vételével ragaszkodnak külföldi és gyakran selejtes filmek iktetéséhez is és azokért is a multévinél lényegesen magasabb kölcsön-díjakat igényelnek. A választmány elhatározta, hogy ez irányban panasszal fordul a belügyminiszterhez.

Dr. Bencs Zoltán elnök beszámolt a választmányának a kötelező filmek készítésének maximalása ügyében folytatott tárgyalásairól és közölte, hogy a sérelmek orvoslására van kilátás.

A választmány elhatározta, hogy folyó évi rendes közgyűlést, az előző közgyűlés határozata ellenére, a közlekedési nehézségekre való tekintettel, nem Kolozsvárról, hanem Budapesten fogja megtartani, viszont a közlekedési nehézségek megszűnése utáni első közgyűlést Kolozsvárról tartja. A folyó évi rendes közgyűlés időpontja tekintetében a választmány úgy döntött, hogy a közgyűlés napjával november 19-ét állapítja meg, miután pedig régi szokás szerint ez az első közgyűlés valószínűleg határozatképtelen lesz, a második és mindenképpen határozatképes időpontnak december 16-át tűzi

Három rövid filmtéma

1. Kádár Miklós:

A film és a többi művészet

A film kétségtelenül a legösszetettebb művészet. Többé-kevésbé kapcsolatban van valamennyi művészi ággal. Az irodalomtól kezdve a képzőművészeti mindegyik alkotóművészet szoros összefüggésben van a filmmel. Az interpretáló művészeteknél hasonló a helyzet: színészet nélkül nehezen lenne elképzelhető filmalkotás, de gyakran hívja a film az ének- és táncművészetet is segítségül.

Az irodalommal a forgatókönyvírásnál, a zenével végig az egész filmen (még az ú. n. nem zenés filmeknél is, mint kísérőzenével) a képzőművészetekkel, az iparművészettel, esetleg az építészettel a film díszletezésénél, dekorációjánál találkozunk okvetlenül, sőt, a festőművészet felléphet önállóan, helyettesítve színészt, miliót egyaránt: a rajzos trükkfilmekben. (Erre Walt Disney tökéletes példát mutatott.) Ha most a színészetet és egyéb interpretáló művészeteket kapcsol egybe a film, egyúttal a rendező feladatáról is fogalmat alkotunk, milyen nagy képességű, sokoldalú, átfogó egyéniségnek kell lennie a filmművészetnek, a rendezőnek. Ezért a legsikerültebbek azok az alkotások, amelyben az író, színész és rendező egy személy. Itt az egységes rendezői elgondolás eleve biztosítva van. Gondoljunk Chaplin, Luis Trenker, vagy Walt Disney filmjeire.

Nézzük most a film és a többi művészetek viszonyát. Kezdjük az irodalommal, hiszen a film művészi munkája is a forgatókönyv megírásával kezdődik. Sokáig az a tévhit uralkodott, hogy a film irodalmi vonatkozásában a drámairodalommal tart közeli rokonságot. Ez a félreértés nyilván egyrészt a színész szerepén alapult, másrészt pedig azon, hogy a forgatókönyv is részben — miként a dráma — párbeszédre tagolódik. Ez a félreismerés az oka, hogy a film hosszú ideig idegen ösvényeken tévelygett és oly nehezen tudott a színpadszerűség alól felszabadulni. Pedig a film a regényvel, illetve általában az elbeszélő műfajokkal közelebbi rokonságban van, mint a drámával. A film inkább epikus, mint drámai jellegű művészet. Ezt a tételt igazolja gyakorlatilag az is, hogy Amerika gyártása, amely a filmszerűség követelményeit mindig leginkább szem előtt tartotta, úgyszólván teljesen lemondott a színdarabok megfilmesítéséről, ellenben annál több regényt ültet át filmre. S hogy művészileg nem helytelen úton jár, azt bizonyítja ezeknek a filmeknek világszerte aratott nagy sikere. Nálunk is a legnagyobb sikereket a legutóbbi évadban is ezek a filmek érték el. (*Árvíz Indiában, A Mänderley-ház asszonya, A notredamei toronyőr, Egy asszony három élete, Erik a gyümölcs.*) De elbeszélő költeményből is készítették már egészen nagy filmalkotásokat. Elég, ha a Tennyson balladájából készült *Balaklavát* és Rudyard Kipling *Gunga Din*-jét említjük. Sokszor hangoztatják, a megfilmesített regényekkel szemben azt az

érvet, hogy az nem egyéb, mint pusztán illusztráció; művészi munkát egyedül a regény írójánál találunk. Kétségtelenül van alapja ezeknek a vádaknak. Az alap: néhány rosszul megfilmesített regény. Ezek a filmek valóban nem nyújtottak többet többé-kevésbé (inkább kevésbé) hű illusztrációnál. Nem szabad azonban általánosítani. Ha a film rendezője vérbeli művész, a film önálló művészi munka, csak a téma azonos. Az író az írás, a rendező a film kifejező formáival mondja el ugyanazt.

Erről a témáról külön kötetet lehetne megtölteni, túlnó a cikk keretein. Ezért térjünk át a másik művészetre, amelynek közreműködését szintén nem nélkülözheti a film: a zenére. Zene kétféleképpen szerepelhet a filmben: vagy kíséri a film cselekményét és aláfesti hangulatát, vagy önállóságra tesz szert. Kísérőzene minden filmben van. Nálunk, sajnos, meglehetősen mostohán bánnak a kísérőzenével, sokszor lényegtelennek tekintik, pedig a jó kísérőzenével aláfestett jelenet összehasonlíthatatlanul nagyobb hatást ér el. A zenés filmekben, amikor a zene előlép aláfestő, másodlagos helyzetéből és az önálló zeneszám az előtérbe lép, fontos feladat hárul a rendezőre: beilleszteni a zeneművet a cselekmény keretébe, úgy, hogy az helyénvaló legyen, ne akassza meg a cselekményt és a filmszerűség követelményeivel is összhangban legyen. Sok zenés filmnek a hibája ugyanis, hogy minden indok nélkül, a cselekmény erőszakos megszakításával iktatják be a zeneszámokat, közben megelégszenek a zenekar vagy az éneklő személy pusztán a fotográfálásával, ezáltal kevésbé zeneértő számára a jelenet unalmassá és élvezhetetlenné válik.

Menjünk egy lépéssel tovább. A képzőművészeteknek és az iparművészeteknek szintén fontos szerep jut, de ez a

szerep csak külsőségekben nyilvánul. A jó film alapfeltétele a jó díszlet és milió, de a díszlettervező művész nincs befolyással a filmalkotás belső felépítésére. Ezért nem is időzünk ennél a tárgynál hosszabban. Annál nagyobb szerep jut a festőművészetnek a trükkfilmmel. (Különösen a színesnél.) Itt a színész helyét is elfoglalja, sőt még a rendező helyébe is lép. Walt Disney mindent felülmúló sikereinek titka összehasonlíthatatlanul egyedülálló művészetén és tehetségén kívül az, hogy az ő filmjei a legegységesebbek. Maga írja, rendezi és rajzolja filmjeit, amelyekben egy akarat, egyetlen művészi elgondolás jut érvényre.

A színész személye áll legjobban az érdeklődés középpontjában. Őt ismeri és ismeri el a nagyközönség a filmművészei közül legjobban. (Még a rendezőnél is sokkal jobban.) Legtöbbet is vitáztak róla. Sokan túlértékelték a színész személyét és szerepét; voltak viszont, akik azt állították, hogy a színész nem is olyan lényeges tényező, hiszen el lehet képzelni filmet színész nélkül is. Ez igaz. Történtek is kísérletek ebben az irányban, sőt rövidfilmekben, valamint a trükkfilmekben meg is valósították, azonban a színész nélküli nagyfilmek rendszeresítése az utópiai világába tartozik. A sok vita végső eredménye az a megállapítás (ebben mindenki megegyezik), hogy a filmszínészi játék merőben különbözik a színpadi színész játékától. (Ebből is látszik, hogy a film és a dráma nem is olyan közeli rokonok, mint első pillanatra hinnők.)

Egészen röviden és éppen hogy csak érintve a témát (hiszen mennyit lehetne beszélni erről!) ennyit a film és a többi művészetek viszonyáról. Végül levonhatjuk a konklúziót: a film a legösszetettebb művészet. Az idegen művészetek képviselőinek pedig: az írónak, a zeneszerzőnek, a festőművészetnek, a szobrásznak, építésznek, a színésznek, énekesnek és táncosnak mind egyetlen akaratnak kell alávetnie magát: a filmművész, a rendező akaratának.

2. Sziics A. György:

Film és irodalom

Számtalan filmbírálatban és esztétikai tanulmányban előfordul az „irodalmi film” jelszó. Rendeteg, mondhatni minden regényszerű, sőt néhány komolyértékű irodalmi alkotás is filmre kerül és így az irodalomnak és a filmnek összeolvadása, szinte egy fogalomválasza kitünő alkalmat ad a filmszététikusnak az állásfoglalásra és sajátosan egyéni véleményének nyilvánítására.

A film és irodalom összekapcsolása helytelen. Ez lélektani és észérvekkel bizonyítható be.

Képzelnék el egy regényt — általában, ha filmmel kapcsolatban emlegetik az irodalom szót, akkor mindig regényre kell gondolni —, amelyből film készül. A néző elolvassa a regényt — lévén irodalmi siker, talán *bestseller* — átéli az egész mesét, maga előtt lát-

ja a szereplőket, önálló véleménye van minden kis epizódról, minden alakról. Majd elmegy a moziba és itt éri a nagy kiábrándulás. Mert eltekintve attól, hogy a néző előre tudja a cselekményt s így az bármennyire is fordulatok és élethű, nem lesz rá olyan frappáns, élményszerű hatással.

Legyen szabad egy megtörtént pozitív esetre hivatkoznunk. Egy angol regényíró nagyszerű regényéből készült, még nagyobb sikerű, nemrégiben bemutatásra került filmben például az, ami a nézők tízezreit megfogta: a fojtott hangulat. A tragédiával és szörnyű titokkal teli levegő bennünket nem tudott annyira lekötöni, ismerve a fordulatokat és a váratlan — nekünk várva-várt — csattanót.

Különbözik is a néző nem a filmre, hanem a regényre kíváncsi, amit véletle-

nül filmen játszanak. S csalódása nyilvánvaló lesz, mivel az a kép, mely képzetében olyan színes, olyan valószínű volt, most megvátózik, mert nincs a világon két ember, aki egyformán fogna fel, értene át bármilyen műalkotást. A néző nem rosszabbat kap a regény-nél — legalábbis nem mindig —, hanem mást. S ezen a máson van a hangsúly. A néző a filmet a regény mértékével méri, a regényével, amely már áthasonult lelkében életté, a regény benne él és ő a regényben, — és ekkor a vásznon meglevenedik a valóság, a rideg realitás s a néző fantáziájában olyan jól felépített, olyan gyönyörűen kiszínezett ködkép szertefoszlik, a néző felébred álmaiból és természetesen haragszik arra, aki őt felébresztette...

A következőkben párhuzamot kívánunk vonni a film és irodalom között s így próbáljuk bebizonyítani, hogy milyen nagy különbség van e két alkotóművészet között.

A filmnek és irodalomnak végső célja egy: az élet valószínű és őszinte, lehetőleg tökéletes visszaadása, s az embernek a világ, — az anyag, — és az önmaga elleni harcának emberi és élet-hű ábrázolása. A különbséget, az elhatároltságot tehát nem a célban, hanem a két művészet kifejezésének eszközeiben kell keresnünk.

Az irodalmi alkotás: egyéni teljesítmény. A mű mögött egyedül az író áll, nincs megköte semmi és senki által, művét úgy irányítja, ahogy akarja, szereplőit saját világnézete szerint gondolkoztathatja, beszélgetheti, cseleked-

tetheti. A film ezzel szemben: kollektív művészet, tömegek munkája. Nem egy, hanem igen sok ember alkotása, mégpedig gondos és harmónikus összmunkája adja a filmet.

Az irodalmi alkotásnak tárgyra nevezve is kevesebb nehézséget kell leküzdeni. A stílus villogása, szárnyaló pátozsa már maga is érték, sőt alkotás. A cselekmény teljes hiányát is pótolhatja a jó lélek- és jellemrajz. A filmnél a stílus csupán a szereplők játéka jelenti s a cselekményt nem pótolhatja senki és semmi. A jó film mögött úgy kell a cselekménynek állania, mint a nemes valuta mögött az aranyfedetnek.

S a mese! A film meséjének, illetve forgatókönyvének nem irodalmi értékűnek, hanem filmszerűnek kell lennie. Az a mese, amely a regényben megállja a helyét, nem biztos, hogy a film-ben is jónak bizonyul. A film meséje nem tűr lassúságot, nehézséget. *Lendületes, mozgásszerű, változatos legyen a cselekmény.*

Vázlatunk végére érkeztünk. Még csak azt említjük meg, hogy nem óhajtottuk e két igen jelentős művészet ágat serpenyőre tenni és a köztük levő különbséget lemérni. Mindkét művészetet egyformán tiszteljük és becsüljük. Csupán az egymásbakeveredéstől, az elkorcsosodástól kívánjuk őket megóvni. Sőt: nem tiltakozunk az „irodalmi film” jelszó ellen sem, ha ez a jelszó magasabb színvonal elérését, vagy túlhaladását jelenti.

da fokozatosan kezdett fogyni s ma már ott tartunk, hogy élvonalbeli művészeinket majd hogy nem a két kezünkön tudjuk megszámolni. A külföldre került művészek legtöbbször nagy sikereket ért el, az ottani filmgyártás legjobbjai közé küzdöttek fel magukat és bizony keserű szívvel kell megállapítani, hogy ezeket a művészeket saját honfitársaik csak idegen nyelven hallhatják játszani. Ezeknek a művészeknek, akik főleg a baráti Németországban szerepelnek, éppen a fennálló kulturális kapcsolatok révén lehetővé kellene tenni, hogy hazai filmekben is szerepelhessenek. A német és olasz filmek az utóbbi időben élénk érdeklődést tanúsítanak a magyar filmművészek iránt, aminek szívből örülünk, annál is inkább, mert így nem áll fenn az a veszély, hogy őket a hazai filmgyártás teljesen elveszíti. Azonban éppen e nagy érdeklődés révén lehetne megszervezni, hogy azok a magyar művészek is szerepelhessenek hazai filmekben, akik kint élnek Németországban. Vagy úgy, hogy kétverziós filmeket gyártanának, s így a magyar változatban is azok a művészek szerepelnének, akik az idegennyelvűben, vagy pedig a másik lehetőség szerint, hogy a két ország vezető filmemberei, megegyezve egymással, időközönként szabadságot egyes művészeiket, azaz azok kölcsönösen játszhasznának egymás filmjeiben.

Legyen szabad még egy pár szót szó-lani a kint élő rendezőkről is, akik közül nem egy aratott világhírű sikereket. Ezek a rendezők, akik hosszú évi munkájuk közben nagyon sokat tanultak a német film kitűnő felszerelése és szereplő gárdája révén, tapasztalataikat kitűnően érvényesíthetnék a hazai filmgyártás javára is. A közelgő Nemzeti Filmhét alkalmából, mikor a keresztény nemzeti filmgyártás diadalmas előretörését immár harmadszor ünnepezzük meg, emlékezzünk ezekre a magyar művészekre, hogy a lehetőség szerint többször szerepelhessenek hazai filmgyártás javára is. A jövővi szág határán túl élnek, nem szüntek meg sohasem hazájukra gondolni és tehetségük legjavát igyekeztek adni mindenkor, hogy a magyar névnek és kultúrának a legnagyobb tiszteletet vívhassák ki.

3. Fetter Mihály:

Magyar művészek a világ filmgyártásában

A jelenleg dúló nagy háború hullámai, mint annyi más terrénúmot, nem hagyták érintetlenül a filmvilágot sem. Olyan tényezők kerültek le az európai filmvilág porondjáról, amelyekről régebben azt hittük, hogy nélkülük talán el sem képzelhető az európai filmgyártás. Elsősorban természetesen az amerikai és angol filmgyártásra kell gondolnunk, amely a háború kitöréséig úgyszólván vezetőszerepet vitt az európai filmvilágban. A tengerentúli államok nagy filmvállalatai éppen ezért nem nagyon sajnálták a tőkebefektetést az Európa számára készült filmekről és hogy még nagyobb sikereket érhessenek el, igyekeztek az itteni országok nagyobb filmművészeit saját vállalataik számára lekötöni. Ebben az időben nagyon sok magyar művész került ki Amerikába, akiket, sajnos, nélkülözni vagyunk kénytelenek, bár az összes kintlevő és filmben szereplő művészek között, a megváltozott helyzetre való tekintettel, ma már nagyon kevés van, akiket a hazai filmgyártásban is fel lehetne használni, úgy, hogy ezekről egyelőre részletesebben beszélni tárgyalan is volna.

Nézzünk azonban széjjel itt Európában. A magyar művészek tehetsége világhírré tett szert és nem egy európai állam igyekezett őket szerződtetni. A magyar művészek természetes művészi becsvágya inkább vonzódott nagyobb érvényesülési lehetőségek felé, ami mögött nem egyszer az amerikai

szereplési lehetősége is nagy szerepet játszott. Az itthoni filmgyártás kezdetleges nehézségekkel küzdött és így tétlenül kellett nézni, hogy hazai tehetségeink egymásután hagyják el hazájukat, legtöbbször örökre s azzal a kényszerű megállapítással ment el a jelenség mellett, hogy a kivándorlók dicsőséget és hírnevet szereznek a magyar művészetnek. Ugyanakkor a hazai szereplő gár-

fekefe

MOZI REKLÁM

oto

JÓZSEF-KRT.

9

RÖRKSZILÁRD-U.

8

REKLÁMTERVEZÉS

AMATŐR LABORATÓRIUM

cégt. FEKETE GYÖRGY

Filmviszonyok Szlovákiában

Mult számunkban az új déli kis szomszédállam, Horvátország filiberendezkedéseiről írtunk. Ezen a héten az északi tengelybarát kis szomszédország, Szlovákia filmügyeit ismertjük. Mint Horvátországban, Szlovákiában is az önálló államélet megindítása után azonnal hozzáfogtak a filmügyek rendezéséhez. Még 1939-ben megalapították a behozatal, kivitel, gyártás és kölcsönzés munkaterületén központosított helyzetet élvező *Nastup* filmvállalatot. A részvénytársaság alakjában működő intézmény alaptőkéjének 51%-át a szlovák állam, 40%-át bankok és 9%-át a német párt jegyezte.

A *Nastup* működésének megkezdésekor nozzaláttak a szlovák filmélet teljes újjárendezéséhez. Ennél a munkánál együttműködtek a német birodalmi filmkamarával. Általában a német tapasztalatokat vették alapul.

A cseh-szlovák állam idejében Szlovákia filmpiacán évente körülbelül 350 játékfilm került forgalomba. Ezt a film-túltengést a szlovák hatóságok azonnal megszüntették. Mindenekelőtt eltörölték a korábban divatban volt kétszláger rendszert és erősen csökkentették a pozsonyi premiermozik számát. Pozsonyban azelőtt 15 filmszínház működött. Ezek közül 7 mutatta be első héten a filmeket. Természetesen ilyen nagy premierszám után a filmek egyrésze nem is juthatott másodhétre. Ezért hétről háromra szállították le a bemutató színházak számát. A kétszláger rendszer eltörlésével szemben viszont rendeletileg kötelezővé tették a kultúrfilmek bemutatását minden műsor keretében. A kötelező kultúrfilm mellett átlagosan 600 méter hosszban minden mozi hirdető is mutat be, amelynek háromnegyed részét a *Deutsche Wochenschau* felvételeiből állítják össze, míg egynegyedét szlovák háborús és hazai felvételekből illesztik be a hirdetőbe.

A mai Szlovákiában 140—150 játékfilmet hoznak egy évben forgalomba. Ennek 60%-át a német filmgyártás szolgáltatja. A külföldi filmek forgalmazásának eredményét oly módon fordítják a hazai gyártás támogatására, hogy a *Nastup* vállalat bevételfeleslegét nem adóztatják meg, hanem ebből az összegből kultúrfilmeket gyártanak, amelyekhez Szlovákia természeti szépségei, néprajza, stb. számos témát kínál.

A szlovák propagandahivatal kultúr-előadójának irányítása mellett eddig három kultúrfilm készítették, amelyek közül az egyik visszaillesztést nyújt Szlovákiának az önállóságáért folyta-

tott küzdelmére, a másik a szlovák állam újjáépítési munkáiról számol be, míg a harmadik Szlovákiának a mostani háborúban betöltött szerepét ismerteti.

A filmkölcsönzést is német példára szervezték át. A meghatározott kölcsön-díjak rendszeréről áttértek a százalékos elszámolásra. Ugyancsak német mintára rendezkednek be oktatófilmek készítésére is, amely filmeket az iskolákban kötelezően fogják előadni.

Szlovákiában kerekén 180 filmszínház működik, tehát körülbelül harminccal több, mint Horvátországban. A belépődíjak 1.5-től 10 szlovák korona között váltakoznak. A magyar viszonylatokkal szemben lényeges eltérést mutat az a körülmény, hogy Szlovákiában alig van egyéni engedélyes. A koncessziókat intézményeknek adták. Így a Hlinka-gárda 78, a német párt 14 filmszínház felett rendelkezik, jónéhány mozi pedig a Vöröskereszthez tartozik. A filméletet irányító *Nastup* vállalatnak viszont csak egy mozgószínháza van.

A filmre rendkívüli nagy súlyt helyező szlovák állam a propagandahivatal filmosztályán keresztül gyakorol állandó befolyást a filmügyekre. Ugyanez az osztály irányítja egyébként a sajtó, rádió és színház fejlesztését is.

Mint Horvátország, Szlovákia sem rendel egyelőre a hirdető- és rövidfilmgyártáson kívül játékfilmek forgatására. Ez mindkét államban csak mint távolabbi terv szerepel.

KESKENYFILM

175 keskeny hangos mozi

Az elmúlt héten megkezdte működését a 175-ik vidéki hangos keskeny mozi. A belügyminisztérium ugyan több engedélyt adott már ki, de még nem minden engedélyes tudta megnyitni üzemét.

A működésben lévő 720 normálmozgóval együtt tehát kerekén 900 mozi játszik az országban, amely szám mindenestre tekintélyes mozikultúrára vall. A keskeny mozik három évvel ezelőtt kezdtek elterjedni hazánkban. A három év alatti eredmény mindenestre szépen igazolta azoknak a helyes elgondolását, akik az olcsóbb üzemű keskeny mozival a falú népéhez akarták közelíteni a filmkultúrát.

LAPSZEMLE

ELET:

1941. X. 19. Soós László: *Történelmi maszkok* (14 képpel).

ELŐRE:

1941. X. 12. Ujházy György: *Milyen legyen az új magyar filmgyártás?*

FILM, SZÍNHÁZ, IRODALOM:

1941. X. 17. (d. z.) Kilenc hiteles tanu elmondja, hogy Velencében siker volt, de...

1941. X. 24. (K): *Hölgyek a film-szelmében* (3 képpel).

FÜGGETLENSÉG:

1941. X. 25. Németh Antal első filmrendezése.

FÜGGETLEN MAGYARORSZÁG:

1941. X. 20. Kulcsár István és Balogh László személyesen ellenőrizte a filmek árjásítását.

KFLET NÉPE:

1941. X. 1. Jócsik Lajos: *Az írói, vagy rendezői tudat a magyar film-ben.* (Késői jegyzetek a Pers Istvánhoz és a Földinduláshoz.)

MAGYAR ÚT:

1941. X. 18. (szfj): *Kritikusokat megrovó és bűnöket mégis beisméroló...*

NEMZETŐR:

1941. X. 13. *Szabadjegyet a sebesült katonáknak!* (A Nemzetőr felhívása a színházak és mozik igazgatóihoz.)

NÉPSZAVA:

1941. X. 15. Andreánszky István: *Nagyváros filmén.*

8 ÓRAI UJSÁG:

1941. X. 14. (— by.): *A magyar film útja.* (Néhány szó a propagandáról, a piacról és a publikumról.)

1941. X. 20. (— by.): *A magyar film útja.* (Utánpótlás, pénzkérdés és rendezés.)

MAGYAR SZÓ:

1941. X. 12. *Magyar nevű mozikba járjunk!*

PESTI HIRLAP:

1941. X. 18. (mja): *Lassabban!*

UJSÁG:

1941. X. 18. *A filmműterem megalapítása.*

1941. X. 24. Babay József: *A megújódás ünnepére* (Köszöntő a Cervin premier-filmszínház megnyitó-előadására).

ÚJ MAGYARSÁG:

1941. X. 17. Papp Jenő: *Szép sztárok alkonya?*

1941. X. 18. Dékány András: *Irodalmi filmvígjátékot!*

1941. X. 24. Dékány András: *A filmgyártók mulasztásai.*

ÚJ NEMZEDÉK:

1941. X. 24. Saád Béla: *Botrány a moziban.*

ÚJ VILÁG:

1941. X. 9. *Egymilliós hitel filmgyártásra.*

1941. X. 23. *Kräftiger Aufschwung der ungarischer Filmindustrie.*

Pemierfilmszínházak műsora:

ÁTRIUM
CASINO
CITY
CORSO
CORVIN
DÉCSI
FÓRUM
OMNIA
RADIUS
ROYAL APOLLO
SCALA
URÁNIA

Lángok
Lángok
Az ördög nem alszik
Bizsu
Operett
Becsületből elégtelen
Mire megvirrad
Robinson
Lángok
Leányvásár
Hét tenger ördöge
Az ördög nem alszik

okt. 23-tól
okt. 23-tól
okt. 16-tól
okt. 9-től
okt. 24-től
szep. 24-től
okt. 10-től
okt. 23-tól
okt. 23-tól
okt. 1-től
okt. 13-tól
okt. 16-tól

Hunnia
Hunnia
MFI
Hausz M.
Tobis
Objectiv
Mester
Léva
Hunnia
Imago
Warner
MFI

A NÉMA KOLOSTOR

soproni ősbemutatójáról érkezett ez a sürgöny:

M. KIR. KÖZP. TÁVIRÓHIVATAL
BUDAPEST

HIDLO OKT 17 2345

Lapszám: 991

TÁVIRAT

Feladó

Rodriguez

A távirat
osztálya

A távirat célzó hivatal A távirat száma Szó Hó és nap Ora, perc Hivatalos megjegyzések
SOPRON/1 785 248 17 2100

NEMA KOLOSTOR SOPRONI VÁROSI MOZIBAN A MAI DISZELOEADASON A FILM OESBEMUTATÓJAN FRENETIKUS SIKERT ARATOTT STOP MINDEN ELOEADASON MINDEN JEGY ELFOGYOTT STOP VÁROS ELOEKELŐSEGEI ES EGESZ KOEZOENSEG LELKESEDESSSEL ES ELRAGADTATÁS AL TAPSOOLT EOETVOES ÖEROEK SZEP MUEVENEK STOP A FILM HANGULATA AHITATOT ES MEGERTEST KELTETT STOP A DISZBEMUTATON MEGJELENT A FILM GYARTASI VEZERKARA A MUEVELOEDÉS FILM IGAZGÁTOJA THURZO NAGY LASZLO DR BAJUSZ PETER A FILM GYARTASI VEZETŐJE ES RODRIGNEZ ENDRE RENDEZŐ AKI SZINPADROL UEDVOEZŐELTE A KOEZOENSEGET OVACIO ES UENNEPELTETES KOEZBEN STOP A SOPRONI VÁROSI MOZI BOLDOG HOGY EZT KOEZOELHETTE =

HAZAFIAS UEDVOEZLETTEL FRIEDRICH KAROLY A
SOPRONI VÁROSI MOZI IGAZGÁTOJA +

sz. ny. Táviratlap Irógéphez. 1941. I. r. 4000 tekercs a 250 drb. Fg. 3 (70) — Athenæum.

Három nap múlva ezt a táviratot kaptuk:

NÉMA KOLOSTOR REKORD BEVÉTELT
EREDMÉNYEZETT STOP GRATULÁLUNK
VÁROSI MOZI SOPRON

BÜSZKÉK VAGYUNK,
hogy a magyar sajtó és a magyar filmszakma után a közönséget is meghódítottuk!

MÜVELŐDÉS

Budapest, VII., Rákóczi-út 44. Telefon: 422—925.

ÚJ FILMEK

Lángok

Irtó: Asztalos Miklós

Rendezte: Kalmár László

Zene: Fényes Szabolcs

Segédrendező: ifj. Lázár István

Főszereplők: Mezey Mária, Jávor Pál, Maklár Zoltán, Hídvéghy Valéria, Kiss Ferenc, Mihályfi Béla, Náray Teri,

Kürthy György

Gyár: Hunnia

Gyártásvezető: Takács Antal

Felvételvezető: Gaál László

Kép: Eiben István

Hang: Lóhr Ferenc

Összeállította: Kerényi Zoltán

Naplóvezető: Krudy Ilona

Hangrendszer: Tobis-Klang

Laboratórium: Kovács és Faludi

Kölcsönző: Hunnia

Díszlet: Vincze Márton

Hossza: 2621 méter

Cenzúra: aluli

Bemutatta: Radius, október 22., Átrium, City, október 23.

Bogáti Gábor bankigazgató felesége Barbara, a pécsi hegyek közt üdül. Egy erdei sétája közben vihar tör ki. Eltéved. A villám közvetlenül mellette sújt egy fába. Barbara előjul. Mátrai Péter, a világhírű zongoraművész, megmenti az asszonyt. Barbara és Mátrai megszeretik egymást. Barbara azonban nem bírja sokáig a bűnös viszonyt. Levelet ír Mátrainak, hogy hazamegy családjához. Péter az asszony után utazik. Felhívja telefonon. Titokban találkoznak. Mátrai szobájának a kulcsát odaadja az asszonynak, hogy az bármikor eljehessen hozzá. Barbara mostohalánya, Eva megtalálja Barbara retiküljében Mátrai kulcsát. Könyörögve kéri Barbarát, hogy szakítson a művésszel. Mátrai azonban erről hallani sem akar. A férj is gyantut fog. Detektívvé figyelteni feleségét. Eva látja, hogy apja revolvere az asztal fiókjából eltűnt. Ijedten gondol Barbara leveleire. Anyja kulcsával beoson a Mátrai villába. Magához veszi a leveleket és taxival hazarohan. Bogáti a detektívtől megtudja, hogy lánya a művésznél járt. Elrohan a művészhez és kényszeríteni akarja, hogy vegye feleségül Évát. Barbara teljesen megtörik. Zuhogó esőben elmegy Mátraihoz, hogy búcsút vegyen tőle. Mátrai nem bírja tovább. Mindent el akar mondani Bogátinak, erre azonban nem kerülhet sor, mert Barbara az esőben megfázott és magas lázban fekszik. Lázalmában mindent bevall férjének és bocsánatát kéri. Bogáti megbocsát feleségének, akiről mindig tudta, hogy nem szerelemből lett a felesége. Mátrai belátja, hogy itt nincs már mit keresnie. Megy tovább a maga útján — egyedül.

A film írója: Asztalos Miklós és rendezője: Kalmár László új műfajjal kísérleteztek, a kamarafilmmel. Az abszolút irodalmi és művészi szándék mindenekfelett becsülendő, ha teljességgel nem is sikerült elérni a célt. Négy ember mozgátja a film cselekményének rugóit: a férj, a feleség, a leány és a — nyegcecik. Fojtotó izgalmú dráma, úriemberek szenvedélye, szenvedése, előkelő létkör, színvonalas párbeszéd, zenéi atmoszféra: ezek nagy-

jából a főbb jellemzői az újdonságnak, amely az élővona bel magyar filmek közé sorolható, mert szándékában és kivitelezésében egészen magas, endűn művészi. Frappánsan len a cím a történet. Döbbenetes fizikai és lelki viarrai indul és ugyancsak ilyen erőteljes viar oldja meg a reventett problémát. Kalmár László, a fiatal magyar filmművészek gáda meglepő invenció, a tagja ezáltal is újat, irsset, maradandót nyújtott. Kiss Ferenc robusztas egy n is ge a férj szerepében sokáig emlékeztetés marad. Mezey Mária, az asszony, majdnem végte. en skáiájú tehetségével ebben a film szerepében volt a legjobb. Jávor Pál, a „Janok” szítoja lebiggad, kiforrott m. v. sz ezuttal is. Hídvéghy Valéria a leány szerepében végre komoly feladathoz j. t. t. t. és minden ponton beváltotta a személyéhez fűzött reményeket. Még nagyobb szerepe neki!

V. D.

Operett

(Muzsikál a múlt)

Irtó: Willy Forst és Axel Eggebrecht

Rendezte: Willy Forst

Zene: Willy Schmidt és Gentner, Strauss János, Franz v. Suppé és Karl Milöcker operettjeiből

Zenekar: Bécsi tilharmónikusok

Gyártási vezetők: Hans Somber és Walter Lehmann

Produkcio: Wien film

Főszereplők: Willy Forst, Mária Holst, Dora Komar, Paul Hörbiger, Leo Slezak

Kép: Hans Schneeberger

Hang: Alfred Workns

Hangrendszer: Tobis-Klang

Beszél: németül

Díszlet: Werner Schlichting és Kurth Herbeth

Magyar szöveg: Pacséry László

Hossza: 3030 méter

Cenzúra: aluli

Kölcsönző: Tobis

Bemutatta: Corvin, október 24.

Franz Jaunert, egy kisvárosi ripacstársulat tagját meghívják a Hohenburg-kastélyba, hogy kísérelje a csodáshangú Mária Geistingert énekelt. A próbán a szokimondó színész megkritizálja az éneket és merészségével felkelti a művésznő érdeklődését. Geistingert átveszi a „Theater an der Wien” vezetési és Jaunert szerződötti rendezőnek. De a fiatalembernek újító eszméi vannak, a „Denevér” próbáján összetűz az istenített primadonnával. Az elbocsátja. Strauss János operettje megbukik az ósdi rendezésben, míg Jauner a Carl-színház élére kerül és Suppé „Paticájával” egy csapásra meghódítja a bécsi közönséget. A két színház között megindul a harc, amely Jaunert teljes győzelmével végződik. Geistingert lemond a „Theater an der Wien” vezetéséről és Berlinbe megy, ezentúl komoly drámákban fog fellépni. Az operett nem igazi művészet, mert minden operett azzal végződik, hogy a szerelmesek megkapják egymást. Jaunertnek fáj ez, mert már régóta szerelmes Geistingerbe és azt remélte, hogy, mint az operettekben, végül ők is összerúlnak. Geistingert is szerelmes Jaunertbe, de sértett hiúsága nagyobb és térdre szeretné kényszeríteni a férfit. Geistingert Berlinbe utazik, míg Jaunert megösi. emillia Krallt, régi partnerét veszi el. Emimiből közben híres koloratur-énekesnő lett, de Jaunert kedvéért lemond karrierjéről és a művészpár ideális házasságot él. Egy napon Geistingert vissza tér és a régi szerelem új lángra kap Eszterházy

grof magyar birtokán. Jaunert egész vagyonát befekteti egy színházvásárlásba abban a reményben, hogy Geistingert szerződtesse és végre együttműködne vele. De Hohenburg herceg, a művésznő régi barátja, figyelmezteti Geistingert, hogy méltatlan lenne hozzá egy derék asszonyt megfosztani a férjétől. A művésznő észre tér és amerikai turnéra utazik. Jaunert annyira lesújtja ez, hogy elhanyagolja kötelességét és egy játéklubbban kártyázik, amikor a vezetése alatt álló Ring-színházban tűz támad. Börtönt kap érte és végleg eltűnik a bécsi színház életéből, ha Geistingert vissza nem térne és meg nem mentené. A művésznő jóva akarja tenni, amit Jaunert ellen vétett, megismerkedik a feleségével, a két asszony összehátrátkozik és szeretetük ismét talpra állítja az operett bukott királyát, aki Strauss János új darabjával, a „Cigánybáróval” visszahódítja a bécsi közönséget.

Willy Forstot nemcsak ennek a filmnek a cselekménye szerint nevezik „operett- király”-nak, de valóban az ő a zenés filmek tekintetében is. Ő rendezte és játssza a főszerepét a régi operett-muzsikával átszótt filmújdonságnak. Strauss János, Suppé és Millöcker legszebb, legismeretlebb zeneszámai kergetik egymást a filmen gazdag kiállításban, nagyvonalú rendezésben. A világhírűvé lett bécsi operett fejlődésének, diadalmának történelme is egyben ez a romantikus film.

V. D.

Robinson

Rendezte: Arnold Fanck

Főszereplők: Herbert A. E. Böhme, Marielionise Claudius, Claus Clausen

Gyár: Bavaria

Beszél: németül

Magyar szöveg: Nagy Mária

Hossza: 2227 méter

Cenzúra: aluli

Kölcsönző: Léna

Bemutatta: Omnia, október 23.

Egy banánszállító gőzösön mint fűtő jut el Chilébe, ahol kis csónakot és néhány szerszámot vásárolva, áthajózik Robinson szigetére. A vihar a csónakot és benne a szerszámokat elsodorja és ő egy szál ruhában, valóban úgy áll ott az idegen földön, mint egykor Robinson. Egy beszélő papagályt talál, amely megmutatja az utat Robinson barlangjához.

Évekig él itt és otthoni teremt magának a vadonban. Szerszámot készít, házat emel, megszelidíti maga körül az állatokat és ebben a gyönyörű környezetben megtalálja lelkének nyugalalmát. Sem főzni, sem melegedni azonban nem tud, mert tüzet nem tud csíholni a kőből.

Egyszer odaérkezik Pagels a részeges vén tengeri medve és megajándékozza a legszükségesebbekkel, egy évre való gyufával, sőt még egy rádióval is.

A kölni birodalmi rádióállomás „Bajtárs, hogy vagy?” című üzenetközvetítése következik. Ohlsen dobogó szívvel hallja, hogy őt szólítják, régi bajtársai a régi „Dresden”-ről keresik, mert az új „Dresden” cirkáló felkeresi az elesett bajtársak sirjait Robinson szigetén is.

Ettől kezdve a sziklafokon áll és a távoli láthatárt lesi, — mikor tűnik fel bajtársainak hajója: A hajó éjjel érkezik és Ohlsen már csak a távolodó hajót látja. Magát összevérezve, sebesülten bukducsol le a hegy tetejéről. Erejét megfeszítve évez az egyre távolodó hajó után, míg eszméletlenül esik össze.

A vihar ismeretlen sziklás parthoz sodorja a csónakot és Ohlsen is ott tér magához a sziklák között. Tudja, hogy a hajónak meg kell kerülnie a szigetet és nélkülát, hogy átvágjon a szigeten. Vadregényes vidéken, természeti csodák és egzotikus állatok között hág egyre feljebb és feljebb, míg elérkezik a jéghegyek világába. Fáradságos út után érkezik a sziget szemben fekvő partjára és örömmel látja, hogy ott ring a hajó a közelben és az emberek már észre is vették őt. Felveszik a hajóra és az elcsigázott, kiéhezett embernek orvosi segítséget és ételt adnak. Ezután kerül a parancsnok elé és a két férfi felismeri egymást. Régi bajtársa, Fritz a parancsnok, aki boldogan sorozza be Ohlsent is a tengerészek közé. De előbb egy nagy meglepetéssel szolgál: bemutatja neki Pétert, az újonc tengerészt és Ohlsen boldogan öleli keblére 10 éve nem látott fiát.

★

A nagyszabású expedíciós film a világháborúban legendás hírvé lett „Dresden” csatahajó egyik tengerészének naplója nyomán készült. A hajó főmatrózának tizenegyévi remete életét, ennek a modern Robinsonnak küzdelmeit, k tartását, ötleteit látjuk leperegni a gyönyörű természeti felvételekben pompázó filmen. Havas hegyesúcsok, őserdők, Niagaraszerű zuhatagok, jégmezők, a legbujább flóra és fauna egymást követik a filmen, amely szemnek való szépsége mellett rendkívül drámai feszültségével aratot megérdemelt sikert. V. D.

HIREK

AZ OMME TÖRTÉNETE „MAGYAR FILM”-BEN

Hatalmas munkát fejezett be Pogány Frigyes dr. ny. h. államtitkár, az OMME elnöke. Az Országos Magyar Mozgóképi Egyesület megalapítása és működése címen megírta az OMME teljes történetét. Az érdekes és értékes szaktörténelmi mű a következő fejezetekre oszlik: *Az Egyesület megalapítását szükségessé tevő szakmai állapotok; Az Egyesület megalapítása, elnökei és titkárai. Belső bajok; Az Egyesületet foglalkoztató főbb kérdések. Kolléktív szerződések és szakmai szokványok; Az Egyesületet foglalkoztató főbb kérdések: szakbíráóság, szakbizottságok, filmbehozatali ügyek; Az Egyesületet foglalkoztató főbb kérdések: filmbörze, filmcenzúra; Az Egyesületet foglalkoztató főbb kérdések: filmgyártás; Az Egyesületet foglalkoztató kisebb jelentőségű kérdések. Befejezés.* A maga nemében teljesen új, kutató munkát Pogány Frigyes dr. a MAGYAR FILM számára írta meg és azt folytatásokban legközelebb közölni kezdjük.

EPÜL

A MÁSODIK SZOMBATHELYI MOZI

Tudvalevő, hogy Szombathely városában hosszú éven át csak egy mozi, a *Sabaria* működött. A nemes filmkultúrális versengés nélkül álló nagyvárosban a belügyminiszter nemrégiben egy második engedélyt adott ki *Libertiny* Zoltán számára, aki *Rákóczi Filmszínház* néven tavasszal nyitja meg Szombathely második moziját. A körülbelül 500 személy befogadóképességű filmszínház ifj. *Dávid* Károly, több pályadíjat nyert fiatal építész tervei szerint készül teljesen korszerű stílusban. Alkalmunk volt látni a terveket és megállapíthatjuk, hogy a szombathelyi *Rákóczi Filmszínház* nemcsak vidéki, de fővárosi vonatkozásban is az ország legszebb mozgóképszínházai közé fog tartozni. Szombathely második filmhajléának az engedélyes, *Libertiny* Zoltán, mint ügyvezető igazgató, lesz a vezetője. Az ő hosszas és eredményes szakmai munkássága biztosítja arra, hogy a szombathelyi *Rákóczi Filmszínház* mindenben teljesíti majd a mai követelményeket.

ÜBVÖZLET A GYLKOS-TÓ MELLŐL

Jóleső figyelmességben részesítette lapunkat a külső felvételek céljából a Gyergyószentmiklós melletti Gyilkos-tó mellett dolgozó *Modern* filmprodukciónak, amely *Nyíró* József *Emberek a havason* című regényét viszi filmre. Egmásután két képes levelezőlapot is küldött a készülő új magyar film vezérkara, név szerint *Szöts* István, a filmforgatókönyvének írója és rendezője, *Spolarich* Józsefné, (művésznéven: *Sellay* Alice), a film női főszereplője, *Görbe* János, *Bilcsi* Tivadar, *Borovszky* Jenő és *Fekete* Ferenc, az operatőr. A három héten át külső felvételen tartózkodó filmgyártó társaság a legszebb képekkel érkezett Budapestre az erdélyi produkcióból. A *Modern* filmvállalat új produkciója, amely egészen különlegesnek ígérkezik, rövidesen műterembe kerül és, még lesz alkalmunk vele bővebben foglalkozni.

HÉTVÉGÉRE MEGJELENIK A FILMLEXIKON

Majdnem két éven át tartó komoly és nagy munka után a hét végén elhagyja a sajtót a magyar *Filmllexikon*, amely világvizonylatban is egyedülálló, úttörő mű. A 700 oldalra terjedő, színes vázsonkkötésű könyvet érthetően kíváncsi érdeklődéssel várja a hazai film- és mozitársadalom, nemkülönben a nagyközönség is. Három előszó nyitja meg a *Filmllexikon*. Az első kettőt a két magyar szakmai érdekképviselet elnöke, a harmadikat a két szerkesztő, *Castiglione* Henrik és *Szekely* Sándor írta. *Bencs* Zoltán dr. ny. m. tanácsos orszgy. képviselő a MMOE elnökének és *Pogány* Frigyes dr. ny. h. államtitkár, az OMME elnökének mélyreszántó és filmtanulmányoknak is beillő előszavát, teljes terjedelmében lapunk főhelyén adjuk. Ez alkalommal közöljük a *Filmllexikon* főbb munkatársainak pontos névsorát: *Balogh* Béla filmrendező, *Balogh* Kálmán dr. fejszőházi elnöki tanácsos, *Bencs* Zoltán dr. ny. m. tanácsos, orszgy. képviselő, a MMOE elnöke, *Bingert* János dr., a Hunnia Filmgyár vezérigazgatója, *Castiglione* Tibor dr. p. ü. fogalmazó, *Csellé* Lajos, a Kamara főtítkára, *Frankó* István dr. feltaláló; *Gesztli* Lajos, a VKM Oktatófilm Kirendeltség igazgatója; *György* István filmrendező; *P. Horváth* Dezső karnagy, zeneszerző; *Kiss* Ferenc, a Kamara miniszteri biztos; *Karbán* József filmoperatőr; *Kovács* Gusztáv Mihály filmlaboratóriumi igazgató; vitéz *Morvay* Pál, a MMOE alelnöke; *Nemes* Tihamér, a Postakísérleti Állomás mérnöke; *Palágyi* Róbert dr. ügyvéd; *Pánczél* Lajos főszerkesztő; *Pap* Béla filmszakíró; *Pogány* Frigyes dr. ny. h. államtitkár, az OMME elnöke; *Polgár* Tibor karnagy, zeneszerző; *Rádó* István hírlapíró, filmszakíró; *Ronczik* Sándor dr., a Hunnia Filmgyár tisztviselője; *Ruttkay* Ödön dr. ny. m. tanácsos, a MMOE alelnöke; *Salusinszky* Gyula dr., a Kereskedelmi és Iparkamara titkára; *Somkúti* István filmoperatőr; *Szalkay* János elektromérnök; *Tarján* Ferenc tanár, fizikus; *Toldy* Zoltán dr., az OMME irodavezetője; *Tőrey* Zoltán dr., a MFI vezetőigazgatója, a Kamara alelnöke; *Vándory* Gusztáv színművész; *Vári* Rezső dr. ügyvéd; *Zakariás* János, a Postakísérleti Állomás tanácsosa.

EGYETEMI KÉPZETTSÉGŰ

mozi-szakember évtizedekre rúgó gyakorlattal, üzembvetői és gépkezelői igazolvánnyal, öskereszteny, B. oszt. kamarai tag, állást változtatna

Hacker Gyula, Körmend.

MOZIGÉPÉSZ-ÜGYEKBEN

a t. mozitulajdonosok rendelkezésére áll a

Turul Szépművész B. E. Vetítőtorzsa

IV., Szarka-u. 2. Tel.: 186-050.

Már is
beigazolódott,
hogy érdemes
a keskenyhez

**NORMÁL
HANGOS**-at

venni

Kérjen ajánlatot

FILMHANG-SERVICE

ADLER

Mozgósínház Berendezési Vállalata
VII. Erzsébet-krt 9-11. New-York palota
Telefon: 225-795

Nyerstfilm

AZ „OKTATÓFILM KÖZLEMÉNYEK” ÚJ SZÁMA

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium *Oktatófilm Kirendeltségének* hivatalos közleményei — legújabb, október havj. száma — most jelent meg és tartalmából kiemeljük a következő értékes szakcikkek: Szemes Gábor: *Az október film és a korszerű szemléltetés*; Wilhelm Pinder dr.: *Néhány szó a műtörténelmi októberfilmről*; Kertész Zoltán dr.: *A pedagógusok és a filmügy.*

„A NÉMA KOLOSTOR” VIDÉKI PREMIER-KÖRÚTJA

Legutóbbi számunkban beszámoltunk a *Művelődés* filmvállalat legújabb magyar alkotásának, a *Rodriguez* Endre rendezésében készült, *A néma kolostor* című film győri ősbemutatójának rendkívüli sikeréről, amelyen felbuzdulva, több vidéki mozi is azt tervezi, hogy fővárosi premierjét megelőzően bemutatja a várokozásón felüli tetszéssel fogadott magyar filmújdonasgot. Éretesülésünk szerint *A néma kolostor* második vidéki premierje október 31-én lesz Győrben.

A PERGŐKÉPFORGALMI KFT. PROGRAMMJA

Nemrégiben hírül adtuk, hogy *Pergőképforgalmi kft.* néven új filmvállalat alakult, amely külföldi filmek forgalombahozatalát és magyar filmek gyártását is tervezi. Az új vállalat november 1-én kezd el működését Rákóczi-út 12. sz. alatti helyiségében *Libertiny* Zoltán ügyvezető igazgató vezetésével. Őt-hat külföldi: finn és svéd film szerepel a cég programján és a tervek szerint két magyar film gyártását is elkezdé tavasszal a *Pergőképforgalmi kft.*

A

MAGYAR
FILM

az egyetlen
szakmai
hirdetési orgánium!

HIRADÓK

922. sz.

1. Német győzelmek a keleti harctéren. (Deutsche Wochenschau)
2. Német igazságügyi államtitkár látogatása. (Fotófilm)
3. Tüzérségi hadapródiskola Nagyváradon. (Ht. szd.-Somkúti)
4. Motoros és vitorlázórepülőbemutató. (M. F. I.-Nagy L.)
5. Filov bolgár miniszterelnök Budapestén. (M. F. I.-Somkúti, Török, Sárdi)
6. A magyar-bolgár kultúregyezmény aláírása. (M. F. I.-Somkúti, Török, Sárdi)
7. Honvédségünk előnyomulása a Dnyeperen túl. (Ht. szd.-Horváth, Kiss E.)

XV. évf. 43. sz.

1. Festői ünnepség a spanyolországi Pu-enterrabia városkában.

2. Tenyészvikák a berni vásáron.
3. A világ legnagyobb duzzasztó műve Nevadában.
4. Ikrék szépségversenyén Kaliforniában.
5. Hólabdacsa mesterséges hóval Virginiában.
6. Az 1938. évben hősi halált halt svájci repülők emlékművének felállítás.
7. A „Conga-tánc” változata a „Barvest-Moon” Amerikában.

109. sz.

1. Spanyolország, Franco tábornok államelnökségének 5. évfordulóját ünnepli.
2. A Lille melletti erdőben rendezett kérempárversenyen 22 belga és francia vett részt.
3. Brazília nemzeti ünnepén a hadsereg összes fegyverei részvételével Rio de Janeiróban díszfelvonulást rendezett.
4. Európa hadat üzen a bolsevizmusnak.
5. Harc a keleti arcvonalon.
6. A Dnyeperen épített hádjárid német utászok mestermunkája, mely a legnehezebb hadijárműveket is elbírja.

HIVATALOS RÉSZ FILMCENZÚRA

BUDAPEST, IV. ESKÜ-TÉR 6
TELEFON: IRÓDA ÉS PENZTÁR 183-072, ELNÖK ÉS ÜGYV. ALELNÖK 183-071

Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság

424—1941. évi. szám.

Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság 1941. évi október hó 5-től október hó 11-ig tartott ülésein:

a) nyilvános előadásra alkalmasnak találta:

1. *Nem félek az ördögtől* (Swing Social) (Metro Goldwyn Mayer) hangos, színés rajzfilm 1 felvonásban, a Metro Goldwyn filmgyárban 1940. évben készült, 230 m. h.

2. *34. sz. Reklámképek* (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 30 m. h.;

3. *35. sz. Reklámképek* (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 56 m. h.;

4. *Gáz I.* (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 43 m. hosszú;

5. *Gáz II.* (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 47 m. hosszú;

6. *Újra itt a postaköcsi* (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Gaspar Color filmgyárban 1941. évben készült, 62 m. hosszú;

7. **Luce olasz világhíradó 90. sz.** (Hunnia) hangos riport 1 felvonásban, a Luce filmgyárban 1941. évben készült, 425 m hosszú;

8. **20th. Century Fox hangos világhíradó XV. évf. 41. sz.** (Fox Movietone News) (Fox) hangos riport 1 felvonásban, a Fox filmgyárban 1941. évben készült, 280 m h.;

9. **Ufa világhíradó 107. sz.** (Auslandstonwoche Nr. 107.) (Ufa) hangos riport 1 felvonásban, az Universum filmgyárban 1941. évben készült, 336 m hosszú;

10. **Magyar világhíradó 920. sz.** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 242 m hosszú;

11. **Rajzos híradó 95. sz.** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 106 m h.;

12. **Ördögtorony** (La tour de Nesle) (Krupka filmlaboratórium) hangos dráma 5 felvonásban, a Joinville filmgyárban 1938. évben készült, 2239 m hosszú mozgófényképeket.

b) A Bizottság nyilvános előadásra alkalmasnak találta és a mozgófényképezetekben a magyarnyelvű mozgófényképek kötelező bemutatására előírt arányszámba beszámíthatónak minősítette:

1. **Néma kolostor** (Művelődés kft.) hangos dráma 5 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1941. évben készült, 2478 méter hosszú;

2. **Az ördög nem alszik** (M. F. I.) hangos vígjáték 5 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 2630 méter hosszú filmeket mint Magyarországon készült, magyarnyelvű mozgófényképeket.

c) Kísérő műsorul a kötelező arányszámba beszámíthatónak minősítette:

Uj honalapítás Bácskában (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 650 m hosszú film mint Magyarországon készült magyarnyelvű mozgófényképet.

d) Előadásra alkalmasnak találta azzal, hogy nyilvánosan csak úgynevezett keskeny mozgófényképezetekben szabad bemutatni:

1. **Magyar világhíradó 919. sz.** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 103 m hosszú;

2. **Elkésített levél** (Palatinus) hangos színmű 2 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1940. évben készült, 850 m hosszú;

3. **Szellemek földje** (La Tragédie Cingalaise) (Palatinus) hangos kultúrfilm 1 felvonásban, 1937. évben készült, 420 méter hosszú, keskeny mozgófényképeket.

e) Előadásra alkalmasnak találta, de eltiltotta, hogy azon 16 évesnél fiatalabb korúak jelen lehessenek:

Csoda a hálókocsiiban (Der Gasmann) (Ufa) hangos vígjáték 5 felvonásban, az Universum filmgyárban 1940. évben készült, 2566 m hosszú mozgófényképet.

f) Külföldre kivinni engedélyezte:

1. **Kis elefánt született az állatkertben** (Fox) néma riport 1 felvonásban, a Fox film laboratóriumában 1941. évben készült, 72 m hosszú;

2. **Új divát** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 44 m hosszú;

3. **Motor és kerékpár** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 45 m hosszú;

4. **Kis elefánt az állatkertben** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 27 m hosszú mozgófényképeket.

Budapest, 1941. évi október hó 11-én.

Dr. Szöllőssy Alfréd s. k. elnök, miniszteri tanácsos.

444—1941. éln. szám.

Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság 1941. évi október hó 12-től 18-ig tartott ülésén

a) nyilvános előadásra alkalmasnak találta:

1. **Filmcsemegék** (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 40 m hosszú;

2. **Szűz és a gödölye — előzetes** (Pegazus) hangos reklám 1 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1941. évben készült, 119 m hosszú;

3. **Algir — előzetes** (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, az United Arts. filmgyárban 1939. évben készült, 120 m hosszú;

4. **Mindent egyszerre** (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, az Ufa filmgyárban 1941. évben készült, 46 m hosszú;

5. **Néma kolostor — előzetes** (Művelődés filmgyártó) hangos reklám 1 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1941. évben készült, 104 m hosszú;

6. **Miért — előzetes** (Hunnia) hangos reklám 1 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1941. évben készült, 120 m hosszú;

7. **Miért — előzetes** (Hunnia) hangos reklám 1 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1941. évben készült, 43 m hosszú;

8. **Pascal két élete** (A sehonnai) (Il fu Mattias Pascal) (Palatinus) hangos dráma 5 felvonásban, a General Prod. filmgyárban 1940. évben készült, 2318 m hosszú;

9. **Magyar világhíradó 921.** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 270 m hosszú;

10. **Ufa világhíradó 108.** (Auslandstonwoche) (Ufa) hangos riport 1 felvonásban, az Universum filmgyárban 1941. évben készült, 382 m hosszú;

11. **20th. Century Fox hangos híradó XV. évf. 42. sz.** (Fox Movietone News) (Fx) hangos riport 1 felvonásban, a Fox filmgyárban 1941. évben készült, 296 m hosszú;

12. **Luce olasz világhíradó 91. sz.** (Hunnia) hangos riport 1 felvonásban, a Luce filmgyárban 1941. évben készült, 395 m hosszú.

13. **36. sz. Reklámképek** (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 25 m hosszú.

14. **Az éjszaka vándorai** (Vom Uhu u. anderen Gesichtern der Nacht) (Ufa) hangos kultúrfilm 1 felvonásban, az Universum. filmgyárban 1941. évben készült, 436 m. hosszú;

15. **Megmentett műkincsek** (Heilbehandlungen von Kunstwerken) (Ufa) hangos kultúrfilm 1 felvonásban, az Universum filmgyárban 1941. évben készült, 410 m. hosszú;

16. **Operett — előzetes** (Operett) (Walter Tibor) hangos reklám 1 felvonásban, a Wien gyárban 1941. évben készült, 124 m. hosszú mozgófényképeket.

b) A Bizottság nyilvános előadásra alkalmasnak találta és a mozgófényképezetekben a magyarnyelvű mozgófényképek kötelező bemutatására előírt arányszámba beszámíthatónak minősítette:

A szűz és a gödölye (Pegazus filmgyártó) hangos színmű 5 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1941. évben készült, 288 m hosszú filmet, mint Magyarországon készült, magyarnyelvű mozgófényképet.

c) Előadásra alkalmasnak találta azzal, hogy nyilvánosan csak úgynevezett keskeny mozgófényképezetekben szabad bemutatni:

1. **Magyar világhíradó 920.** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 96 m. hosszú;

2. **Varázsos Karinthia** (Kärnten- absaits vom Wege) (Palatinus) hangos kultúrfilm 1 felvonásban, az R. D. V. filmlaboratóriumában 1940. évben készült, 140 m h.; hosszú;

3. **Ahol a banán terem** (Deutsche Pflanzler am Kamerunberg) (Palatinus) hangos kultúrfilm 1 felvonásban, az R. D. V. laboratóriumában 1940. évben készült, 274 m. hosszú;

4. **Film a fényképről** (Film vom Foto) (Palatinus) hangos kultúrfilm 1 felvonásban, az R. D. V. laboratóriumában 1940. évben készült, 167 m. hosszú;

5. **Az érc pokla** (Inferno des Erzes) (Palatinus) hangos kultúrfilm 1 felvonásban, az R. D. V. laboratóriumában 1940. évben készült, 216 m. hosszú;

6. **Villamos áramítás ellen védekezz!** (M. F. I.) oktató hangosfilm 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 93 m hosszú keskeny mozgófényképet.

d) Előadásra alkalmasnak találta, — de eltiltotta, hogy azon 16 évesnél fiatalabb korúak jelen lehessenek:

Algir (Algiers) (Magyar Film Iroda) hangos dráma 5 felvonásban, az United Arts. filmgyárban 1939. évben készült, 2645 m hosszú mozgófényképet.

e) Külföldre kivinni engedélyezte:

1. **Háry János** (Palatinus) hangos mesejáték 9 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1941. évben készült, 2470 m. hosszú;

2. **Miért** (Hunnia) hangos vígjáték 5 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1941. évben készült, 2647 m. hosszú;

3. **Néma kolostor** (Művelődés) hangos dráma 9 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1941. évben készült, 2478 m. hosszú;

4. **Honvédeink a Dnyeper mentén** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 33 m. hosszú;

5. **Magyar kézilabda győzelem** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 30 m. hosszú mozgófényképet.

Budapest, 1941. október 18.

Dr. Szöllőssy Alfréd s. k. elnök, miniszteri tanácsos.

MAGYAR MOZGÓFÉNYKÉPEZÉLŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

mint az állami munkaközvetítő-hivatal hat. eng. megbízottja

DIJTALANUL KÖZVETIT SZAKAVATOTT GÉPESZKEIT

állandó alkalmazásra és kiegészítőkre úgy helyben, mint vidéken.

Budapest, VIII., Népszínház-u. 19.

Telefon: 337—598.

Hivatalos órák: 8—4-ig.

SAKMAI CIMTAR

Adler Ferenc mozibiztosítási és mozilép-
viselet, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.:
225-759.

Aktaphotó, V., Vilmos császár-út 18. I.
Telefon: 125-240.

Alfa film, VII., Erzsébet-körút 8. Telefon:
422-578.

Ambrus Mátyás filmkölszönz, IX., Rá-
day-u. 60. Tel.: 221-851.

Apolló filmreklámvállalat, VII., Erzsébet-
körút 9-11. II. em. Tel.: 222-212.

Arany filmduceó, VIII., Dankó-utca 22.
Telefon: 149-489.

Arnold és Richter gyártmányok eladása,
Marx Ferenc műszaki különlegességek
üzlete, V., Váci-út 18. Tel.: 122-110.

Atelier film, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.:
422-584. Raktár a házbán.

Aurora film, VII., Erzsébet-körút 9-11.
Telefon: 221-133.

Balogh Film, VII., Erzsébet-körút 8. III. 2.
Telefon: 220-038.

Balogh-Orbán, VIII., Tizsa Kálmán-tér
15. Tel.: 132-940.

Bauer vetítógép és adapterek (Bosch
Róbert kft.), V., Váci-út 22-24. Tel.:
299-190.

Bel- és külföldi filmellenőrző kft., VII.,
Erzsébet-körút 8. III. Tel.: 222-699.

Brückner János mérnök, az MMOE szak-
értője, XI., Ulászló-utca 62. Telefon:
457-850, vagy Mechanikai és Elektro-
mosipari szakiskola, tel.: 130-293.

Byszak reklám, VIII., Népszínház-utca 14.
Telefon: 138-091.

Centrum filmszoigálat, VII., Erzsébet-krt.
9-11., IV. Tel.: 423-339.

Csepreghy film, VII., Erzsébet-krt. 9-11.
Telefon: 221-022 és 221-021.

Cserépy Arzén filmgyártóvállalat, IV.,
Kecskeméti-u. 19. I. Tel.: 184-705.

Cizmadia László, mozgóképszínházak kép-
viselete, VIII., Aggteleki-utca 4. I. 5.
Telefon: 137-580.

Deák film, VII., Erzsébet-körút 8. Telefon:
222-106. Raktár a házbán.

Délibáb film, VII., Erzsébet-körút 9-11.
Telefon: 428-155.

Dispozitívkészítő üzem, Fekete György,
VIII., József-körút 9. (az udvarban).

Distyp laboratórium, VII., Rottenbiller-
utca 19. Tel.: 427-148.

Duna Film VII., Rákóczi-út 40. Telefon:
225-040.

Eco film, VII., Rákóczi-út 12. Telefon:
225-404. Raktár: VIII., Népszínház-u. 21.
Telefon: 342-984.

Electra film, XIV., Thököly-út 21. Tel.:
337-878.

Electric kinotechnikai vállalat, VIII., Röck
Szilárd-utca 18. Tel.: 344-782.

Erdélyi filmgyártó kft., VIII., Népszínház-
utca 21. Tel.: 136-940.

Esperia filmforgalmi rt., VII., Erzsébet-
krt. 13. Tel.: 423-555.

Farkas J. M. reklámvállalat, VIII., József-
körút 19. Telefon: 132-805.

Ferraria, V., Gróf Tizsa István-utca 18.
Telefon: 129-139.

Filmastyp laboratórium, XIV., Szentcs-
u. 60. Telefon: 496-371.

Filmcannara, IV., Eskü-tér 6. Tel.: 183-
072. alelnök: 183-073.

Filmexpress kft., VII., Erzsébet-körút 9.
Tel.: 224-091., 225-089.

Filmértékesítő, VII., Erzsébet-körút 8.
Telefon: 221-609 és 220-497.

Filmfotó üzem és laboratórium, Altmayer
J., VIII., Röck Szilárd-u. 11. Tel.: 130-
806.

Filmipari laboratórium, XIV., Fűrés-u.
85. Telefon: 497-716.

Filmservice, VII., Erzsébet-körút 9-11.
Tel.: *424-555.

Fortuna film, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.:
421-982. Raktár: VIII., Népszínház-u.
19. Tel.: 349-414.

Fox film, VII., Rákóczi-út 9. Telefon:
139-437, 131-658. Raktár: VIII., Rákóczi-
tér 11. Telefon: 139-437, 131-658.

Gyimesy Kásás Ernő, a MAGYAR FILM
kiadóhivatali főnöke, XIV., Semsey An-
dor-utca 7. Tel.: 499-752.

Hajdú film, XIV., Gyarmat-utca 39. Tel.:
297-999.

Hanza film kft., VII., Erzsébet-körút 8.
Telefon: 220-038.

Harmonia film, VII., Akácia-utca 7. Tel.:
225-487. Raktár: VIII., Népszínház-u. 21.

Háasz Mária filmkölszönz és filmgyártó
kft., VII., Erzsébet-krt. 9-11. Tel.:
225-209.

Hebel Gyula szállító, VI., Váci-út 1. Tel.:
115-947.

Hellkon filmvállalat, VIII., Röck Szilárd-
utca 24. Tel.: 133-705. Raktár: VIII.,
Népszínház-utca 19. V. Tel.: 349-414.

Hirsch és Teuk, VII., Dobány-
(Kamara mozi). Tel.: 423-903.

Horváth Kató filmkölszönz, VIII., Nép-
színház-utca 14. Telefon: 130-956.

Hungaria film kft., VII., Erzsébet-krt. 8.
Tel.: 422-010.

Hunnia filmhelyessé igazója, VII., Erzsé-
bet-körút 9-11. Tel.: 424-138, 424-138,
424-139. Sajtóosztály: 223-212.

Hunnia filmgyár Rt. (Filmipari Alap), XIV.,
Gyarmat-u. 39. Tel.: 297-999, 297-622,
297-085. Pasaréti műterem: II., Pas-
aréti-út 122. Tel.: 164-876.

Ibász filmzállító, VII., Erzsébet-körút
9-11. Tel.: 224-050.

Imago filmzállító és forgalombahozó
kft., VII., Akácia-u. 7. Tel.: 225-457.

Inkey Tibor filmállótényképész, filmfotó
üzem, IV., Múzeum-krt. 3. Tel.: 380-466.

Jupiter filmkereskedelmi Rt., VIII., József-
körút 26. Tel.: 131-301.

Kamara, VI., Bajza-utca 18. Tel.: 220-
855, 422-961.

Kárpát Film, VIII., Népszínház-utca 21.
Tel.: 136-409, 136-946.

Kino film, VIII., Röck Szilárd-u. 20. Tel.:
136-942. Raktár a házbán.

Kino foto, Tarján, XIV., Thököly-út 150.
Tel.: 496-602.

Kodak V., Báthory-u. 6. Telefon: 114-158,
114-184.

Kolczonay Ervin dr. filmgyártó és filmköl-
csönz vállalata, VII., Erzsébet-krt. 9-11.
Tel.: 422-730, 428-144.

Koncz Film kft., VII., Erzsébet-krt. 9-
11. Tel.: 220-830.

Kormos Miklós filmvállalata, VII., Erzsé-
bet-körút 9-11., III. 3. Tel.: 422-574.

Kovács és Faludi laboratórium, XIV.,
Gyarmat-u. 35. Tel.: 297-855. Synchron
műterem: XIV., Gyarmat-u. 49/b. Tel.:
297-487.

Kováts Béla filmreklám, hanglez, dia-
pozitív, VIII., József-körút 19. Telefon:
143-142.

Központi filmkészítő, VII., Erzsébet-körút
9-11. Tel.: 224-494, 224-098.

Krupka filmgyár és laboratórium, XIV.,
Bácskay-utca 29/b. Tel.: 496-741.

Lajta Andor, XIV., Thököly-út 75. Tel.:
297-076.

Léna film, Nagy Mária filmgyártó és film-
kölszönz, VII., Erzsébet-körút 13. II. e.
Tel.: 422-920.

MAGYAR FILM, VI., Bajza-utca 18. Tel.:
220-855, 422-961. Szerkesztő: Váczi De-
zso, VIII., Üllői-út 42. Tel.: 136-386.

Magyar Filmiroda Rt., IX., Könyves
Kálmán-körút 15. Tel.: 146-346, este 7
órától reggel 9 óráig valamint vasár- és
ünneppal: 146-343. Játékfilmgyártás:
146-342. Színesfotózók: 140-727. Felirat-
készítő üzem: 139-211. Híradókiadás:
VIII., Szentkirályi-u. 25. Tel.: 145-510.
Fényképezem: VIII., Sándor-u. 5-7.
Telefon: 145-510. Filmkölszönz-osztály:
VII., Erzsébet-körút 45. Tel.: 222-000.

Magyar Irók Filmje Rt., Gyártási Iroda:
XIV., Gyarmat-utca 39. Tel.: 297-999.

MIF kölszönz Rt., VII., Erzsébet-körút 18.
Tel.: 420-796, 420-798.

Magyar Mozgófényképezők Országos
Egyesülete, VIII., Népszínház-u. 19.
Tel.: 337-598.

Magyar Szövegírók, Zeneszerzők és Ze-
neműkiadók Szövetkezete, IV., Ger-
lőczy-u. 3. Tel.: 189-306.

MMOE, VIII., Csokonay-utca 10. Telefon:
136-005.

„Marxton” keskeny hangosgépek, gyártja:
Marx és Mérei Első Magyar Repülő-
műszer-gyár, VI., Bulcsu-u. 7. Telefon:
*290-655.

Matador film, VIII., Sándor-tér 2. Tel.:
132-774. Raktár: VIII., Népszínház-u. 19.
Telefon: 349-414.

Meitner Mór mechanikai és mozgókép-
kereskedelmi vállalata, VIII., József-
körút 21. Tel.: 133-877.

Telefon: 342-884.

Mester Film, Filmkölszönz, VII., Erzsébet-
körút 9-11. IV. em. Tel.: 427-167, 228-
498. Gyártási iroda: XIV. Thököly-út
116. Telefon: 2961-269.

Metro-Goldwyn-Mayer, VIII., Sándor-tér
3. Tel.: 144-424, 144-425. Raktár a ház-
bán.

Modern Film kft., VII., Erzsébet-körút 8.
Tel.: 222-000.

Mozgóképezem Rt. kölszönztálya, VII.,
Akácia-utca 4. Telefon: 227-550. Rak-
tár: VIII., Kun-u. 12. Tel.: 144-486.

Művelődés filmgyártó és terjesztő kft.,
VII., Rákóczi-út 44. IF. Tel.: 422-925.

Művészfilm, VII., Rákóczi-út 40. Telefon:
225-044. Raktár a házbán.

New York kávéház, VII., Erzsébet-körút
9-11. Tel.: 425-318, 424-962.

Objektív film, VII., Erzsébet-körút 8. va
Tel.: 422-580.

Oktatófilm Kirendeltség, VIII., Csepreghy-
utca 4. Tel.: 330-926.

OMME, VIII., Csokonay-u. 10. Telefon:
143-013.

Országos Nemzeti Filmbizottság, VI. ker.,
Andrássy-út 69. Tel.: 420-794.

Palatinus film, VII., Erzsébet-körút 9-11
Telefon: *424-150.

Palló film kft., VII., Erzsébet-körút 13.
Tel.: 421-183. Raktár: VII., Erzsébet-
körút 8. Gyártási iroda tel.: 422-791.

Pannónia filmlaboratórium, XIV., Thö-
köly-út 61. Tel.: 497-775.

Papp Béláné és Társa betéti társaság, VII.,
Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 224-294.

Paramount film, VIII., Rákóczi-út 59.
Tel.: 134-437, 140-523. Raktár a házbán.

Pátria film, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.:
221-907. Raktár: VIII., Népszínház-u. 16.
Tel.: 349-414.

Pegasus film, VII., Erzsébet-körút 7. és
Pergőfilmforgalmi kft., VII., Rákóczi-út
12. Tel.: 225-404.
Tel.: 225-405.

Petsmann László, VII., Rottenbiller-u. 19.
Tel.: 425-127. Csillaghegy: 163-420.

Phöbus filmkölszönz, VII., Erzsébet-krt.
8. Tel.: 222-617. Raktár a házbán.

Püspöki Nándor, magyar kultúrtilmter-
jesztő, VII., Rottenbiller-utca 5/b. Tele-
fon: 228-558.

Projectograph, VIII., Rákóczi-tér 11. Tel.:
132-201, 131-960.

Reflektor film, VIII., Sándor-tér 4. Tel.:
142-529. Raktár: VIII., Röck Szilárd-u.
20. Telefon: 140-722.

Reklám Stúdió, VII., Erzsébet-krt. 8. Tel.:
424-554.

Schilling Gyula, VII., Rózsa-utca 33. Tel.:
428-768.

Sláger film, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.:
222-618. Raktár a házbán.

Stilus filmdíszlettervező és kivitelező va-
llalat, XIV., Gyarmat-u. 39. Tel.: 297-999.

Stúdió mozgóképgyártó és terjesztő kft.
VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 420-879.

Szénássy-Macskássy színes trükkfilmek,
IV., Múzeum-körút 1/b. Tel.: 380-027.

Takács film, XIV., Gyarmat-u. 39. Tel.:
496-125.

Telefongyár Rt., XIV., Hungaria-körút 126
-128. az Tel.: 297-930.

Tempo film, Baumgartner Béla filmgyártó
és filmkölszönz, VII., Erzsébet-krt. 8.
Tel.: 426-161.

Tobis film, VII., Rákóczi-út 52. T.: 223-439.

Turul Filmgyártó és Filmterjesztő Szövet-
kezet, VIII., József-krt. 35. Tel.: 330-766.
Kölszönztálya: VII., Erzsébet-körút 13.
Telefon: 421-183.

Turul Szövetkezet Szépműves B. E. vetítő
mozgalmi törzs, IV., Szarka-u. 2. Tel.:
186-050.

Ufa film, IV., Kossuth Lajos-u. 13. Tel.:
183-858. Raktár a házbán. Tel.: 369-036.

Universal film, VIII., Népszínház-u. 21.
Tel.: 138-447, 138-448. Raktár a házbán.

Valter reklámanyagkölszönz, VII., Erzsé-
bet-körút 8. Tel.: 222-106.

Váci Dezső, a MAGYAR FILM szerkesz-
tője. Iroda: Metro: VIII., Sándor-tér 3.
Telefon: 144-424, 144-425. Lakás: VIII.,
Üllői-út 42. Telefon: 136-386.

Viktória kisfilmkölszönz, VIII., Rákóczi-
út 12. Tel.: 225-404.

Wamoscher Béla dr. filmvállalata, VII.,
Erzsébet-körút 8. Tel.: 423-544.

Warner Bros. First National, VIII., József-
körút 30-32. Tel.: 132-590, 142-464.
Raktár: VIII., Népszínház-utca 13. Tel.:
144-317.

Full Film, XIV., Stefánia-út 71. Telefon:
297-657.

II/4.16

Magyar
Könyvkiadó

MAGYAR FILM

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

BUDAPEST, 1941. NOVEMBER 3.

EGYES SZÁM ÁRA: 60 FILLÉR

III. ÉVFOLYAM 44. SZÁM.

Karádi-Nagy István
Bulla Elma
Hajmássy Miklós
Halmai Tibor
Rendező:
Farkas Zoltán

Takácsfilm
Forgalomba hozza
Hauz Mária Filmk.

KISÉRTÉS

